Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 74 | Łódź, Niedziela 27 marca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, י"ט אדר ב' תרצ"ב | № 74

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה וממושכה נאסף אל אמיו אבינו היקר והאהוב

נ"ע

אהרן ב"ר צבי אריה הכהן ז"ל סילאנסקי

בשנת השמונים ושתיים לימי חייו

הלויה תהיה היום יום א' י"ט אדר ב' תרצ"ב בשעה ה1 אחה"צ מבית האבל

רחוב זאוואדסקא 52

השרויים בצער עמוק ובאבל קודר

בניו, בנותיו, נכדיו ונינין.

2007

ווארנונג!

גיט אכטונג אויף דער פאבריקס-מארקע מיט דער צוגאבע פון נאמען!

שוין ווייט 50 יאהר פאבריצירט מיין פירמע

Łódzka Manufaktura Pluszowa

Teodor Finster

בעט-פלוש-קאפעס פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע דריי-עק מיט די אותיות Ł M P און צוגעגעבען דעם נאמען

Ł P M

TEODOR FINSTER

די אויסארבייטונגען, וואס זענען בעקאנט אין גאנצען לאנד מיט זייער גוטס-קייט און אויספרובירטע קוואליטעט שם'ען מיט זייער אלגעמיינער אנערקענונג און האבען זייער פעסטגעשטעלטע רענאמע צווישען די אפנעהמער.

די לעצטע צייטען בעמיהט זיך די קאנקורענץ נאכצומאכען די דאזיגע, בענו-צענדיג דערביי מיין שוץ-מארקע, ווי צום ביישפיל דעם דריי-עק, אריינשטעלענדיג אנשטאט די אותיות Ł M P און דעם נאמען **TEODOR FINSTER** – אנדערע עהנליכע אותיות אהן א נאמען. דאס איז א געוועהנליכער מאנעוור אריינצופיהרען די אפנעהמער אין טעות און א חשק אונטערצורוקען די קויפער מינדערווערטיגע נאכ-מאכונגען אנשטאט די בעקאנטע און אויספרובירטע סיי אין סארט און סיי אין דער קוואליטעט פון די קאפעס פון דער פירמע

ŁODZKA MANUFAKTURA PLUSZOWA

TEODOR FINSTER

די איצטיגע צייטען זענען שווער, או מ'זאל אויסגעבען געלד אויף מינדער-ווערטיגע פאלסיפיקאטען. די פולע גאראנטיע סיי אין דער קוואליטעט און גוטסקייט גיבען נור די קאפעס פון דער פירמע

Łódzka Manufaktura Pluszowa TEODOR FINSTER

ווארנונג: די קאפעס פון מיין פירמע זענען צו בעקומען ביי די הורט-סוחרים:

w Łodzi — WOLF PAKUŁA, ul. Południowa 2

i J. ROTENBERG, ul. Nowomiejska 1

w Warszawie — A. A. LITMANOWICZ, ul. Gęsia 5

גיט אכטונג אויף דער פאבריקס-מארקע מיט דער צוגאבע פון נאמען!

היינט, זונטאג, א' שמיני (דעם 27/3), 2 אייגער נאכמ. קומט פאר דער

פייערליכער חנוכת-הבית

פון אייגענעם בנין

„הישיבה בית-ישראל"

אויף יאקובא 12, מיט'ן אנטייל פון כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א מאלכסנדר. מיר לאדנען דערמיט איין אלע מיטגלידער, ווי אויך נישט-מיטגלידער צו קומען אנטיילנעהמען אין דער שמחה של מצוה.

די פערוואלטונג.

2003

36 | טוך- און קארט-לאגער | 36

Bcia A. i R. MILGROM

fr., I piętro **PIOTRKOWSKA 36** telef. 225-95

פיעטריקאווער

מיר עמפפעהלען צום פריהלינג און זומער-סעזאן

די נייעסטע **אנציגער און פאלטא-שטאפן**

פון די בעסטע ביליצער, טאמאשאווער און לעאנארד'ס, ווי אויך דאמען-מענטעל

גרויסער אויסוואהל!

36 | הורט און דעטייל! ■ ביליגע פרייזען! | 36

ר עכער מאשינאווע ווערען אויסגענייט שרודמיעסקא 8

צו דער חתונה פון אונזער פריינדין און מיטארבייטערין

פרל. יאדזשיא גרין מיט ה' שבתי בלאט

גראטולירט און ווינשט א צופרידען צוזאמענלעבען

דאס פערסאנאל פון דער קאנדיטאריי

ווײנבערג, פיעטריקאווער 36.

2016

Dr. med. **Haltrecht**

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און גשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכם און פון 5 ביז 9 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג. דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית הננו מברכים את כבוד ידידנו הכי' נכבד והנעלה סגן יו"ר וממיסדי מוסדנו הק' מו"ה

מכאל יוסף בערענשטיין נ"י

לרגלי נשיאת בנו היקר והנעלה מר ארי' ליב נ"י

עם ב"ג מרת חוה שטולבאהם תחי'

יהי' דרכם סוגה בשושנים ויראו נחת מהם.

יעזור השי"ת שיזכה להמשיך עבודתו הקדושה עבור ישיבתנו

ועד ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש לודז.

אנטיסעמיטישער סקאנדאל

אין רומענישען פארלאמענט

קוזיסטישער דעפוטאט ווארפט זיך שלאגען דעם דעפ. זינגער, און די זיצונג ווערט איבערגעריסען

בוקארעשט, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פארלאמענט האט דעפ. דר. זינגער אויפגעפאדערט די רעגירונג אכטונג צו געבען אז די סטודענטען-אונרוהען אין בוקארעשט און יאסי זאלען נישט אנגעהמען קיין אנטי-יודישען כאראקטער, דער רעדנער האט אנגעוויזען אז אין יאסי האבען די אנטיסעמיטישע סטודענטען חרוב געמאכט איינע פון די ארטיגע שוהלען, אויסגעבראכען פענסטער אין יודישע הייזער און געשעפטען און בעפאלען יודען אין די גאסען.

אינמיטען פון דעפ. זינגערס רעדע האט זיך אויף איהם געווארפען דער קוזיסטישער שלעגער און אוואנטוריסט דעפ. ראבו, וועלכער האט פיזיש בעליידיגט דעפ. זינגער'ן און איהם געפרובט אראפציהען פון דער רעדנער-טריבונע. דעפ. זינגער האט זיך געוועהרט און צוריקגעשטויסען דעם אנפאל פון ראבו, אין פארלאמענט איז ענטשטאנען א געוואלדיגער טומעל, און די זיצונג איז איבערגעריסען געווארען.

בוקארעט, (יט"א) דער קעניג קאראל האט אויפגענומען דעם פיהרער פון די בוקארעשטער סטודענטען קאטיגא, וועלכער האט צוגעזאגט אז די סטודענטען וועלען זיך פערהאלטען רוהיג.

בוקארעשט, 26. (ספ. טעל.) דער אינערן-מיניסטער האט בעזוכט 48 פאליציאנטען וועלכע זענען פערוואונדעט געווארען בעת די סטודענטען-אונרוהען. צווישען די פערוואונדעטע געפינט זיך אויך א העכערער פאליצי-אפיציר און 3 קאמיסארען.

די בוקארעשטער אוניווערזיטעט וועט זיין געשלאסען ביז'ן 4-טען אפריל.

דער קעניג קארל האט אויפגענומען א דעלעגאנצע פון די שטרייקענדע סטודענטען.

קאנפערענץ פון 4 מלוכות

פאריז, 26. (ספ. טעל.) האוואס איז מודיע, אז די ענגלישע רעגירונג טרעט ארויס מיט א פראיעקט אין צוזאמענהאנג מיט'ן פלאן פון א דונאי-פעדעראציע, צוזאמענצורופען א קאנפערענץ פון 4 גרויסע מלוכות: פראנקרייך, ענגלאנד, איטאליען און דייטשלאנד, וואס זאל פארקומען אין גענף.

נאך דער רעקאנסטרוקציע פון דער רעגירונג

ווארשא, 26 (טעלעפאניש). דער נייער וויצע-פרעמיער יולאדיסלאוו זאוואדזקע איז צוריקגעקומען פון פאריז.

10 א זייגער פריה האט דער וויצע-פרעמיער אפגעגעבען דעם מלוכה-פרעזידענט א שבועה. נאכדעם האט ער איבערגענומען זיין אמט און אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פרעמיער פריסטאר.

די מאדערנסטע מענער-היטען 1974
צום איצטיגען פריהלינג און זומער-סעזאן פון די נייעסטע פאסאנען, אין אלע פארבען איז גרעסטע אויסוואהל עמפפעהלט די גוט-בעקאנטע לאנגיעהריגע היטען-פאבריק פון י. שווארצבערג, 50 פיעטריקאווער 50 אין הויף • קאנקורענץ-פרייזען! סאלידע בעהאנדלונג!

אגודה לזמרה ולספרות עברית הזמיר
לודז, אל. קושטשיושקי 21.
היינט, זונטאג, דעם 27.3, 9 אווענד
קאנצערט-ראוט
מיט א רייך מוזיקאליש פראגראם אויסגעפיהרט דורכ'ן כאר, ארקעסטער, סאליסטען העברעאישע און יודישע דראמאטישע סטודיעס. נאכ'ן פראגראם-טענץ א גאנצע נאכט.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון „הזמיר". 2004

מענער-היטען
איז גרעסטע אויסוואהל
בעקומט מען נור ביי

1-טער לאדזער קליינהענדלער-פאריין, אגראדאווא 10
היינט, זונטאג, ד. 27. מערץ, 11 א זייגער פארמיטאג קומט פאר אין בערלינער זאל (זאכארניא 26) די יעהרליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:
1) ערעפנונג, 2) וואהל פון א פארזיצער, 3) טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן יאהר 1931, 4) קאסע-בעריכט פאר'ן יאהר 1931, 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע 1932 און 6) פרייע פארשלאגען.
די פערוואלטונג. 1668

געזיכערטע פרנסה
ס'ווערען געזוכט פעהיגע
אגענטען
צו אן'ארטיקעל פון ערשטען בעדורף גוט צו פערדינען געגען קויציע ביי ר. וועגמאן בושעושינער 57 A

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע וגערושער 17 פון 10 11

נור № 6 — נור № 6
מעבעל
פון דער פיינסטער אויספיהרונג לויט'ן נייעסטען סטיל צו ערמעסיגטע פרייזען עמפפעהלט די פירמע
Markowicz i Nasielski
6 Piotrkowska 6, tel. 149-71.
בעמערקונג: די וועניגער מאדערן מעבעל פערקויף איך מיט 75% ביליגער.
נור № 6 — נור № 6
1825

וויכטיג פאר שניידער-מייסטער
קאנפעקציאנערען און גאלאנטערי-סוחרים!
ביליגסטע קוועלע
פון שניידער-צודאטען און גאלאנטעריע
קאנקורענץ-פרייזען!!!
וויקטאריא, בעק / ערמעל-סאטין / קלאט און קארמען / קראגע און זשאנעט / פערשידענע ליינווענט / וולאשאנקע און מושלין / אטלאס און ראדאמעע / קאמגארן-סאטין, וואטאלין.
D.M.C. און C. B., זאטשאסקעס / גומי-בענדער, ריפס און טאפט-באנד / פערשידענע קעהם, שטאפ-ביינוועל / ניי- און מאשין-נאדלען, אלערארט גארן / גאלאנען, ספינקעס, אגראפקעס / פערלמוטער-קנעפ, זיידענע כאשמא / מאשין- און האנד-זייד, פאדפינקעס, שנוראווואדלעס א. אז. וו.
„Bazar Krawiecki"
אייגענטימער: מאראקא און קיניג
לאדז, נאוואמיעסקא 8, פראנט-געוועלב
פאר שניידער און סוחרים — ספעציעלער ראבאט!

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2 1/2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

מאשין-מצות
ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם
מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל-בעוואוסטער צוקערביע
נ. וויינבערג
38 פיעטריקאווער 38
טעל. 143-82

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודביאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון וועטעליבצ ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קיגספליצע הענד און פיס, גארסעטען א. אז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.03 נאכמיטאג.

Dr. med. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 3 אווענד
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

קמח חיטים כשר לפסח!
תחת השגחה של הראבינאט דפה
דערמיט מאכען מיר בעקאנט אז אונזער מיהל וואס גיט ארויס דאס בעסטע און פיינסטע
מעהל
איז אזוי ווי אלע יאהר שוין געכשר'ט געווארען אויף פרח אונטער דער השגחה פון היגען ראבינאט, מיט בעשטעלונגען קען מען זיך שוין ווענדען פערזענליך און טעלעפאניש. בעשטעלונגען פון דער פראווינץ ווערען שנעל און רעיעל אויסגעפיהרט.
מיט אכטונג
Łódzka Spółdzielnia „MŁYNPOL"
לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147-40
891

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
נאוואמיעסקא 5, פראנט, II שטאק

כוויט צווישען יודען אין אמעריקא

נ י ו - י אָ ר ק, (יט״א), דער „היאַס“ טיילט מיט אין אַ נאָך־וואָס פאַרעפענטליכטען בעריכט, אַז אין משך פון יאַנואַר און פעברואַר היי־יאָהר האָט די דאָזיגע געזעלשאַפט פערטיילט 65.153 מאָלצייטען פאַר יודישע אַרבייטסלאָזע און היימלאָזע אין אַמע־ריקאַ. אין 1930 האָט „היאַס“ צוטיילט 79.982 און 1931 — 516.301 מאָלצייטען. ד.ה. אַז אין משך פון די ערשטע 2 חדשים ה.י. זענען פערטיילט געוואָרען כמעט אַזוי פיל מאָהלצייטען, ווי אין משך פון דעם גאַנצען יאָהר 1930.

אין די בעריכט־חדשים (יאַנואַר און פעברואַר 1932) האָבען אין די „היאַס“־היימען בעקומען נאַכטלעגער 7.226 פערזאָן (דאָס גאַנצע יאָהר 1930— 12,917 און 1931 — 20,075).

די נאַכט - היימען און שפייזע - הייזער פון „היאַס“ זענען פערגרעסערט געוואָרען כדי צו קענען ענטקעגענקומען דער פערשטאַרקטער נויט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין אַמעריקא.

בלוטיגע אונרוהען אין קורניק

קוליגאַנעס שלאָגען יודען און רויבען זייערע סחורות

פ ו י ז נ אַ ן, 26. (ספּ. טעל.) וועגען בלוטיגע אַנ־טיסעמיטישע אונרוהען וואָס זענען פאָרגעקומען דאָ נעכטען פאָרגעקומען אין קורניק, שרעמער פאַוויאַט, טיילט די אויספאָרשונגס־מאַכט מיט פאָלגענ־דע פרטים:

אין קורניק איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון דער אַנטי־יודישער סעקציע ביי דער ענדעקי־שער אָרגאַניזאַציע. נאָך דער פערזאַמלונג האָט זיך דער עולם אַ לאָז געטון צו שלאָגען די יודען און צו רויבען זייערע סחורות מיט וועלכע זיי זענען געשטאַנען אויפ׳ן מאַרק. די 2 פּאָליציאַנטען האָבען זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט די כוליגאַנעס, וועלכע האָבען די פּאָליציאַנטען פערוואונ־דעט מיט שטיינער. איינער פון די פּאָליציאַנטען האָט געשאָסען און שווער פערוואונדעט איינעם פון די אָנפאַלער אין בויך. באַלד דערויף איז אָנגעקומען אַ גרעסערע אָפּטיילונג פּאָליציי, וועלכע האָט ליק־ווידירט די אונרוהען, 22 כוליגאַנעס זענען אַרעס־טירט געוואָרען.

סאָוויעטען בעפעסטיגען זיך ביי דער רומענישער גרעניץ

ווייל זיי האָבען מורא פאַר אַ מלחמה מיט יאַפּאַן

פ אַ ר י ז, 26. (ספּ. טעל.) דער קאָרעספּאָנדענט פון „לע זשורנאַל“ שרייבט פון דער סאָוויעטיש־רומענישער גרעניץ אַז ער האָט זיך דערוואוסט פון רומענישע אָפיצירען, אַז דער רוסישער גענעראַל־שטאַב אַר־דענט איין אַ דרייפאַכע ליניע פון פאָרטיפיקאַציעס ביים ברעג פון דניעסטר, ווי מען פערזיכערט איהם, טראָגט די אַרבייט אַ ריין־דעפענסיווען כאַראַקטער צוליב דער האַלטונג פון יאַפּאַן. די סאָוויעטען האָבען מורא אַז זיי וועלען מוזען איבערוואַרפען זייערע כוחות אויף מזרח, ווילען זיי זיך בעוואָרענען אויפ׳ן פאַל פון אַגרעסיווקייט מצד רומעניען.

ענדערונגען אויף די אמטען פון מיליטער־ראַבינערס

פּולק. מיזעס אריבערגעפיהרט אין עמעריטור

וו אַ ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש) אין לעצטען בעפעהל פון קריגס־מיניסטער וואָס איז נעכטען פּריה ערשינען איז אָפּגעדרוקט אַ פּעראָרדענונג לויט וועלכען פּולק. מיזעס ווערט ערשט פון 31 אָקטאָבער ה. י. איבערגעפיהרט אין רוה־צושטאַנד, ד. ה. ער גייט שוין איבער אויף עמעריטור. גלייכ־צייטיג ווערט ער תיכף ומיד בעפרייט פון זיין ביז־איצטיגען אַמט אלס ראַבינער פון ד. אָ. ק. בריסק.

חוץ דעם, איז דער איצטיגער ראַבינער ביים וואַרשעווער ד. אָ. ק. קאַפּ. ראַאב איבערגע־פיהרט געוואָרען קיין לובלין צום דאָרטיגען ד. אָ. ק. גלייכצייטיג דאַרף ער ערפילען מיזעסעס ביז־איצטיגע פונקציעס ביים ד. אָ. ק. בריסק.

אויף ראַאבס אָרט איז בעשטימט געוואָרען פּ׳פּ ב. שטיינבערג - דער ביז־איצטיגער ראַבינער ביים ד. אָ. ק. גראָדנאָ. ער בלייבט גלייכצייטיג ראַבינער אויך איבער ד. אָ. ק. גראָדנא און קראָקאָ.

אָפּגעשאַפען די אַרבייטסלאָזע־אָפּצאָהלען אויף פּאָסט, טעלע־גראַף און טעלעפאָן

וו א ר ש אַ, 26 (טעלעפאָניש). פון די רעגי־רונגס קרייזען מעלדעט מען, אַז פון 1. אַפּריל אָן וועלען צוריק אָפּגעשאַפען ווערען די אָפּצאָהלען פאַר אַרבייטסלאָזע, וואָס זענען ביז איצט גענומען אויף פּאָסט־מאַרקען, טעלעפאָן און טעלעגראַף.

ערב אַ נייעם אנפאַל פון יאַפּאַן

הכנות צו אַ מאַרש אין טיף כינע

ל אָ נ ד אָ ן, 26. (ספּ. טעל.) די לעצטע ידיעות פון שאַנכיי זענען אַזעלכע אַז ס׳איז שווער צו צווייפלען אין די כוונות פון די יאַפּאַנישע מיליטאַ־ריסטען, מען גרייט זיך צו אַ מאַרש אין דער טיף פון כינע.

יאַפּאַנישע קריגס־שיפען רודערען אַלץ מעהר אַרום נאַנקין. לופט־שיפען דרעהען זיך אין דער הויך אויף אַ שטח פון 200 קילאָמעטער, און פאַר־טאָגראַפירען די געגענט, גרייטען צ וסטראַטעגישע מאַפּעס.

ווייטער, מען בויט שנעל בריקען און שאָסעען, שיפען ברענגען צו פיהרען צעמענט, בעטאָן, אייזען פאַר כלערליי פאָרטיפיקאַציעס.

און דערווייל האָט שיראָקאַ ווא — קאָמאַנדיר פון יאַפּאַנישען מיליטער ביי שאַנכיי — געשטעלט אַ אולטימאַטום דעם כינעזישען שטאַב צו עוואַקואירען אין משך פון 12 שעה די שטאָט ציאַן־האַא.

פון האַנטשאַאו מעלדעט מען, אַז יעדען טאָג ווערט די שטאָט באָמבאַרדירט דורך יאַפּאַנישע לופט פליהער. דאָס איז אַ האַפען־שטאָט, צו מערב צו פון נאַנקין, ביים טייך יאַנטשזע.

די יאַפּאַנישע פּרעסע רעדט שוין ווידער אַמאָל יעדען טאָג וועגען כינעזישע באַנדיטען — אַ סימן, אַז ס׳האַלט ערב אַ נייעם אנפאַל מצד יאַפּאַן.

מאַנדזשורער רעגירונג פער־משפט צום טויט אַ כינעזישען גענעראַל

ל אָ נ ד אָ ן, 26. (ספּ. טעל.) לויט ידיעות פון מוקדען האָט די רעגירונג פון דער „מאַנדזשורישער רעפּובליק“ פערמשפט צום טויט דעם כינעזישען גע־נעראַל לוסין. ער איז פערמשפט געוואָרען פאַר פער־ראַט. איהם האָט געמשפט דאָס קריגס־געריכט.

דער טויט־אורטייל איז אויסגעפיהרט געוואָרען.

די בעשולדיגונג אין מלוכה־פערראַט איז בע־גרינדעט געוואָרען אויפ׳ן גרונט פון דעם, וואָס ער איז געשטאַנען אין פערבינדונג מיט דעם גאָ־מינדאַן.

מיליאָנען - שווינדעל פון אַ בעקאַנטען וואַרשאַווער מיליאָנער

וו אַ ר ש אַ. 26 (טעלעפאָניש פון אייגענער קאָרעספּאָנדענט) פרייטאָג איז אויף דער פעראָרד־נונג פון פּראָקוראָר אַרעסטירט געוואָרען דער בע־קאַנטער וואַרשעווער באַנקיר סטאַניסלאַוו קווינטאָ, דעם אינהאַבער פון באַנק־הויז, מאַרשאַלקאָווסקאַ 121. געגען קווינטאַ זענען אָנגעקומען פיל אַנ־קלאַגען פון מענשען, וועלכע זענען בעשווינדעלט געוואָרען. צווישען אנדערע האָט אויך אַ געוועזענער רעעמיגראַנט פון אַמעריקאַ מאַנטשינסקי היזק געהאַט 80 טויזענד דאָלאַר. קווינטאָס שותף קאַזאַן איז ענטלאָפען קיין פּאַריז. ס׳געהען אַרום קלאַ־גען, אַז קווינטאַ האָט אַוועקגעשיקט גרויסע סומען געלד אין דער שווייץ.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע“

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און אַ. בעזמאַן.

אָוונט־פרייזען: פון 90 גר. ביז 2.60 זל. — בייטאָג־פרייזען: פון 60 גר. ביז 1.60 זל.

היינט, זונטאָג און מאָרגען, מאָנטאָג־לעצטע 2 פאָרשטעלונגען פון דזשעק רעכטצייט

איילט צו זעהען די לעצטע 2 מאָל!!!

דעם שענסטען אַמעריקאַנער בוף־קאָמיקער

דזשעק רעכטצייט

אין זיין גרעסטע סוקצעס־אָפּערעטע

פריילעכער ציגיינער

אין 3 אַקטען פון ס. וואָלף, מוזיק־רעזשי — דזשעק רעכטצייט.

מאָטאָ: מוזיק! געזאַנג! טענץ!

מיט׳ן אָנטייל פון דער בעליבטער אַרטיסטין־זינגערין יוכבד זילבערג.

אַכטונג! דזשעק רעכטצייט זינגט אין „פריילעכען ציגיינער“ זיין אינטערנאַציאָנאַלע פּאָפּורי אין 8 שפּראַכען מיט אַלע פאָלקס טענץ.

היינט בייטאָג, פּינקטליך 4.15 נאָכמ. צום לעצטען מאָל די סענסאַציאָנעלע פּיעסע

„איציקל גנב“

אין 3 אַקטען, מוזיק־רעזשי — דזשעק רעכטצייט.

בילעטען צום פּרייז פון 60 גר. ביז 1.60 זל. צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

נור אויף אַ קורצע צייט CYRK STANIEWSKICH איז געקומען קיין לאָדז דער גרעסטער צירק אין פּוילען

די פּייערליכע ערעפנונג פון צירק קומט פאָר היינט, זונטאָג, ד. 27-טען מערץ 1932, 4 נאָכמיטאָג אויף שענקיעוויטשאַ רוג טראַוגוטאַ. גרויסער נייער אימפּאָנירענדער פּראָגראַם.

20 אַטראַקציעס פון וועלט־רוהם. 3 שעה פון אינאויפהערליכער שפּאַנונג און ענטציקונג. אויסגעוועהלטע פּערשטעלונג! וועלט־סענסאַציע פון Kapitan Proske, דער דרייסטער דרעסירער פון דער איצטיגער צייט פון 20 נובישע לייבען. 60 פערד פון עכט אַראַבישען בלוט. 150 אַרטיסטען. 300 עקזאָטישע חיות. 2 ערשטקלאַסיגע אָרקעסטערן. אייגענע ראַדיאָ־סטאַציע. דער צירק איז בעלויכטען מיט 5000 לאָמפּען און רעפלעקטאָרען. ביים צירק אַ מענאַזשעריע איז אָפען פון 10 אַ זייגער פריה ביז 7 אָוונט. 2041

אַכטונג! היינט, זונטאָג, דעם 27-טען מערץ און מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 28-טען מערץ צו צוויי פאָרשטעלונגען: 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג און 8.30 אָוונט.

RAKIETA

שענקעוויטשאַ 40 טעל. 141-22

אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמ. שבת, זונטאָג 2 אַ זייגער

אויפ׳ן ערשטען סעאַנס אַלע פּלעצער צו 50 גר.

פון זונטאָג, דעם 27-טען מערץ און פאָלגענדע טעג!

ער VLASTA BURIAN און זיין שוועסטער ANNA ONDRA

אין דער אַרצי־פרעהליכער קאָמעדיע

אויסערן פּראָגראַם: גראַטעסק־צייכנונג און וואָכען־זשורנאַל פון PARAMOUNT

קלאַנג־קינא־טעאַטער Wodewil גלובנאַ 1

גרויסער יום־טוב־פּראָגראַם!

„איבער־דונאַ׳ישער וואַלץ“ שטימונג... פּראַכט... רייץ...

דערוועקט דער בע־קאַנטער איינצאַפאַ־שער קלאַנג־פילם א.נ.

רייצענדער פילם, געשאַפען אויפ׳ן גרונד פון ליבע. אין די הויפּט־ראָלען:

HARRY LIEDTKE, P. Norman, Ernest Verebes

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג־פּרעס.

קלאַנג־קינא־טעאַטער Odeon פשעיאַזד 2

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער CORSO

אָנהויב 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

היינט און פאָלגענדע טעג!

„בעצווינגער פון הערצער“ VICTOR Mac LAGLEN

אין דער הויפּטראָלע דער אונפערגלייכליכער פרעהליכער אינהאַלט. גלענצענדע מוזיק און געזאַנגען. אויסגעוועהליכע טריקען

קאָנקורענצלאָזע יום־טוב־דיגע באָמבע פון געלעכטער!

„Laurel i Hardy“ אין אָנ׳אונגאַרו. קלאַנג־קאָמעדיע

הוראַגאַנען פון געלעכטער! קינסטלערישע שפּילען!

אויסער׳ן פּראָגראַם קלאַנג־פּרעס מיט SLIM אין קלאַנג־פילם־אַקטואַליטעטען

קינאָ־טעאַטער „LIRA“ לימאַנאָווסקיעגאָ 37.

אָנהייב אין גאַנ. טעג 4 נאָכמיטאָג שבת און זונטאָג 12 אַ זייגער ביים.

גרויסער יום־טוב־פּראָגראַם! היינט און פאָלגענדע טעג

„דאָס געהיימניש פון אַלטען דור“

מעכטיגע דראַמע אין 12 אַקטען, אין די הויפּט ראָלען: די קעניגין פון פּוילישען עקראַן

JADWIGA SMOSARSKA, Jerzy Marr, Gorczyńska, Krukowski א. א.

אויסערדעם: קלאַנג־צוגאַבען.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 27 מערץ 1932

נאכלויפער
פון די פארטייען

מיר לעבען אין אַ צווישענצייט פון פערשידענע געדאַנקען, אידעען און טענדענצען, וועלכע קרייצען זיך, גייען זיך פונאַנדער און בעקעמפען זיך. פון דעם דאָזיגען כאַאָס, וועלכער הערשט אויף אַלע געביטען, דאַרף עפּעס געבוירען ווערען... אָבער דערווייל בלאָנדזשענען מענשען און ווייסען נישט ווי זיך צו אָריענטירען, נאָך וועמען נאָכצולויפען. און דעריבער טרעפט מען היינט טאַקע אַ מאַסע „נאָכלויפער". איבעראַל אין אַלע קרייזען, אין אַלע קלייזלעך, פּאַרטייען, ריכטונגען, טרעפט איה־ די דאָזיגע צושראָקענע און דעזאָריענטירטע מענשען, וועלכע ווייסען נעבעך נישט מיט וועמען זיך צו פערבינדען, אויף וועמען זיך אָנצושפּאַרען.

אמת, די דאָזיגע ערשיינונג איז אַ העכסט דעמאָראַליזירענדע, זי שטעלט אַרויס די מענשען אין אַן אָפּקעלהאַפטער פאָרם, זי ווייזט אָן אויף דער גאַנצער קליינליכער פּחדנות, פון וועלכער דער מענש איז בעהערשט.

די דאָזיגע גרויסע מאַסע „נאָכלויפער", וועלכע וועלען מיט דער צייט ווערען „צוריקלויפער", פולען ביי היינטיגען טאָג אָן אַלע פאַרטייען.

ביי אונז אין פוילען האָט זיך די דאָזיגע ערשיינונג אָנגעהויבען אויף דער פּוילישער גאַס און ביי היינטיגען טאָג מאַכט די גרעסטע פּוילישע פּאָליטישע פּאַרטיי דעם איינדרוק פון אַזאַ גרויסע מאַסע „נאָכלויפער", וועלכע טוען אַלץ וואָס מ'הייסט זיי, ווערנדיק געפירט, אָדער בעאיינפלוסט דורך די אָדער יענע פּערזענליכע אויסרעכענונגען און כוונות און אויב די פערגאַנגענע סיים־סעסיע איז געווען אַזאַ „פּראָכטבאַרע", האָט מען דאָס אין אַ גרויסער מאָס צו פערדאַנקען דעם „נאָכלויפער".

און דאָ ליגט אפשר די שווערקייט פון יעדען רעושים, וועלכער איז געבויט אויף דעם אויטאָריטעט פון יחיר. איז נאָך דער יחיד בכוח צו שאַפען אַ גרויסע צעמענטירטע אידעע, וועלכע זאָל מיטרייסען גרויסע מענשען־מאַסען, דאַן איז נאָך פאַרהאַן אַ האָפנונג, אַז ער וועט זיך איינהאַלטען. געלינגט אָבער נישט צו שאַפען אַזאַ קאָנסאָלידירענדע אידעע, דאַן איז דער רעושים נאָר אַ צייטווייליגער און איז אָפּהענגיג אויסשליסליך פון דער גרויסער מאַסע „נאָכלויפער", וועלכע זוכען נאָר צו בעפרידיגען זייערע אַפּעטיטען.

און די דאָזיגע „נאָכלויפער", וועלכע פערלירען פּאַקאַיש דעם אייגענעם פּרצוף, דעם ווילען צו טראַכטען און צו אַנאַליזירען, מוז אָפּטעמפען דעם אינטערעס פאַר'ן פּאָליטישען געזעלשאַפטליכען לעבען.

און ווידער האָבען מיר די דאָזיגע ערשיינונג אָבסערווירט אין דער פערגאַנגענער סיים־סעסיע, די גרויסע, ריזיגע מעהרהייט האָט אַלץ אָנגענומען געהאָרכזאַם, זי האָט קיינע אויסבעסערונגען, קיינע ענדערונגען נישט אריינגעבראַכט אין דעם אָדער יענעם פּראָיעקט... ווייל פאַר איהר איז גאַנץ גלייכגילטיג דער אינהאַלט, ווי אויך די רעדאַקציע פון דעם פּראָיעקט. די „מעהרהייט" טראַכט מיט גאַנץ אַנדערע קאַטעגאָריעס און אויסרעכענונגען און זי האָט נישט קיין צייט זיך ערנסט צו בעשעפטיגען מיט די אָדער יענע פּראָיעקטען, וועלכע האָבען אַ גרעסערע אָדער קלענערע בעדייטונג פאַר דער מלוכה.

און דעריבער זענען די פולמאַכטען אַ לאָגישער פועל־יוצא פון דעם געשאַפענעם מצב, די וועלכע שטייען בראש פון דעם מלוכה־רודער האָבען אַליין נישט דעם מינדעסטען גלויבען אין דער שווערער מאַשין, וועלכע רופט זיך סיים, ווען אפילו אַלע שרייפעלעך און מאַטאָרען פון דער דאָזיגער מאַשין זענען צוגעקליבען געוואָרען דורך אַ געוויסען מייסטער און פיהרען אויס זייערע פונקציעס לויט געוויסע אָנווייזונגען און לויט אַ בעשטימטען פּלאַן.

און דאָס איז די בעציהונג פון די מלוכה־פאַקטאָרען צו דעם איצטיגען סיים, ווי צו טויטע שרייפעלעך, וועלכע ווערען גיך פערראָסט און אומפעהיג צו דער ארבייט.

די נייע מאַשין פון דעקרעטען וועט אַרבייטען פיל סאָלידער, מיט אַ שטאַרקערען טעמפּאָ ווי דאָס האָט געטון דער סיים.

עס האָט נאָך קיינמאָל נישט געטראָפען, אַז דער פיהרער זאָל האָבען אַכטונג צו זיינע „נאָכלויפער", ווען זיי ווילען זייער גאַנצען לעבען נישט בלייבען מעהר ווי „נאָכלויפער".

צ.

אין לאנד וואו מזרח און מערב טרעפען זיך
ווי לעבען די יודען אין יוגאסלאוויע

קאָרעספּאָנדענץ צום „נ. פאָלקסבלאַט"

יוגאָסלאַוויען גרענעצט פון איין זייט מיט'ן אַדריאַטישען ים ביי וועלכען דער נעכסטער שכן איז איטאַליען, פון דער צווייטער זייט גרענעצט דאָס לאַנד מיט רומעניען, אונגאַרן, עסטרייך, און פון דער פערטער זייט די שכנותדיגע מדינות בולגאַריען און גריכענלאַנד. ביי וועלכער פון די אַלע אויסגערעכענטע גרענעצן איהר זאָלט נישט אַריינפאָהרען אין יוגאָסלאַוויען, טרעפט איהר אָן אַנ'אַנדער טיפּ יודען. אַנדערע מנהגים, אַנ'אַנדער לעבענסשטייגער, און צום גרעסטען טייל אויך, אַנ'אַנדער שפּראַך.

מיר פאָהרען איצטיגען מאָל אַריין אין לאַנד פון דער עסטרייכישער זייט איבער מאַרינבאַר אָדער מאַרבורג אויפ'ן וועג נאָך זאַגרעב.

אונטערוועגס, אַ גאַנצע רייה קלענערע אַלטע קהלות. כמעט אַלע אַסימילירטע אַלטע יודישע ישובים, פון וועלכע מען הערט זעלטען רעדען, קהלות וועלכע זענען שוין געווען רעפאָרמירט אָדער אַסימילירט אין אַלטע צייטען, און זענען יעצט בלויז איבערגעגאַנגען פון דער דייטשער צו דער קראָאַטישער שפּראַך. די בעדייטענדסטע און וויכטיגסטער פון די דאָזיגע קהלות איז זאַגרעב, די הויפּשטאָט פון קראָאַציען. און די מאָדערנסטע שטאָט פון קעניגרייך. עס לעבען דאָ אַרום 6—7 טויזענד יודען, איינגעבוירענע, אַ חוץ ביי־צוגעקומענע פון די געוועזענע אונגאַרישע פּראָווינצען, וועלכע האָבען זיך געשאַפען אַנ'אייגענע אָרטאָדאָקסישע קהלה. אַ חוץ די צוויי קהלות בילדעט זיך דאָ אַ דריטע קהלה. פון ספרדישע יודען, וועלכע האָבען זיך נאָך דער וועלט־מלחמה געקומען אַהערצי'הען צום טייל פון אַלט־סערביען און צום טייל אויך פון באָסניען און הערצאָגאָווינע.

די אַלטע איינגעזעסענע קהלה איז איינע פון די רייכסטע קהלות אין איראָפּע, די שוהל מיט די קהלה בנינים פערנעהמען אַ גאַנצען בלאָק הייזער אין איינעם פון די שענסטע קוואַרטאַלען פון דער מאַלעריש שיינער קראָאַטישער הויפּשטאָט.

די דאָזיגע געמיינדע איז צום גרעסטען טייל אַסימילירט, דער טעמפּעל איז אַ רעפאָרמירטער מיט אַנ'אָרגעל און די צאָהל בעזוכער איז אַ נישטיגע. כ'בין פרייטאָג אָוונד געווען אין שוהל: די הויפּטצאָהל פון די אָרטיגע בעזוכער זענען די אָרטיגע ציוניסטען, דער טעטיגסטער טייל פון דער דאָזיגער שטילער קהלה, נאָכ'ן דאַווענען וואַנדערט אַ בעדייטענדער טייל פון די מתפּללים איבער, אין דערביי־איגען גוי'אישען גאָרטען־רעסטאָראַנט — עסען יודישע שבת־פיש ביים גוי'אישען רעסטאָראַטאָר. איינער פון די אָרטיגע קהלה־פאָרשטעהער דערציילט מיר לפי תומו, אַם זאַמסטאַג — שבת אָדער פרייטאָג צו נאַכטס קומט זיך לויט טראַדיציע צונויף די משפּחה צום שבת טיש, אַט אַ דאָ אין דערבייאיגען רעסטאָראַן וועלכער איז דער כאָרנעמסטער אין שטאָט וועלכער גרייט צו ספּעציעלע שבתדיגע געריכטען פאַר זייערע יודישע געסט...

יודען רעדען דאָ צווישען זיך קראָאַטיש, אָבער מען רעדט נאָך אויך אַ סך דייטש. פון אַנטיסעמיטישע אויסשרייטונגען הערט מען זעלטען אָבער דאָך, אויב ס'איז אין יוגאָסלאַוויען פערהאַן אַ אַנצייכענייש פון אָט דער דאָזיגער וועלט־קראַנקהייט וואָס רופט זיך אַנטיסעמיטיזם איז עס דאָך מעהר צו מערקען אין קראָאַציען ווי אין אַלט־סערביען.

ווי שוין בעמערקט לעבען דאָ יודען — אויף ווי ווייט מען קען עס בכלל ביי היינטיגער קריזיס צייט פעסטשטעלען — אין עקאָנאָמישען וואויל שטאַנד. דאָס בעציהט זיך אָבער נאָר אויף די אַלט־איינגעזעסענע קראָאַטישע יודען. אַנדערש אַבּיסעל איז די לאַגע מיט דער קליינער צאָהל מזרח איראָפּעאישע יודישע משפּחות וועמענס לאַגע איז נישט אַזוי ראָזיג. דאָס זעלבע קען אויך געזאָגט ווערען אויף די צוויי צי דריי צעהנדליגג ספרדיש יודישע משפּחות, אין די גוטע צייטען איז געווען פּרנסה אַזוי צו זאָגען איבער'ן האַלז, איצט דאַגעגען מוז מען אַביסעל אָדער אַ סך שווער אַרבייטען.

אַנדערש איז דער מצב אין די קהלות פון סלאַוואָניען, די שטעט וועלכע האָבען לויט פאַר דער מלחמה צוגעהערט אונגאַרן, די דאָרטיגע יודען הגם אויסערליך נישט צו אונטערשיידען פונ'ם קראָאַטישען אָדער סלאַוועניש דורכשניטס־בירגער, זענען דאָך אין תוך גענומען אַנדערש ווי די באַר־וואָס דערמאָנטע קראָאַטישע יודען. זיי אונטערשיידען זיך קודם־כל פון דער אָרטיגער בעפעלקערונג דערמיט וואָס דער גרעסטער טייל פון זיי רעדט צווישען זיך אונגאַריש און דייטש. זייער יודיש געזעלשאַפטליך לעבען איז נאָך אָרגאַניזירט אויפ'ן אַלטען שניט פון די האַלב־אָרטאָדאָקסישע „שטאַטעסקוואַר" יודען. „שטאַטעסקוואַר" אָדער בעסער „סטאַטוס־קוואָ"־יודען זענען די יעניגע אונגאַרישע יודען, וועלכע האָבען זיך נישט געוואָלט אָנשליסען אין קיין איינציגע פון די צוויי גרויסע יודישע קעמפער שאַפטען, אָרטאָדאָקסען אָדער רעאָלאָגען (רעפאָרמער) און זענען געבליבען ביים סטאַטוס קוואָ נישט אָננעהמענדיג די געגעבענע אויטאָנאָמיע.

דאָ טרעפט איהר נאָך אָן די טראַדיציאָנעל יודישע „צדקה חברות", יודען מאַכען קהלשע פּאָליטיק, די שוהלען זענען פערהעלטנישמעסיג גאַנץ גוט בעזוכט, אויף דער דערציהונג פון די קינדער גיט אַכטונג דער שטאָטעלשער רב, וועלכער איז על פי רוב אַנ'אַקאַדעמיש געבילדעטער מענש מיט אַ דאָקטאָר־דיפּלאָם און דערביי אַ פרומער יוד.

פּרנסה איז אויך דאָ נישט ערגער ווי אין דער גרויסער שטאָט. אָבער דער עולם קרעכצט שוין דאָ איבער'ן קריזיס. די בעציהונג פון דער רעגירונג איז לגבי די יודען נישט קיין אַנדערע ווי צו נישט־יודען און דער קריזיס איז דאָך אַ וועלט־מפּלה וועלכער האָט דאָ אפשר בעסערע שאַנסען איבערצוקומען ווי אַנדערשוואו.

מיר דערנעהנטערן זיך איצט צו דער הויפּשטאָט בעלגראַד.

אַ מחנה טרעגערס וואַרפען זיך אויף אייך אַרויף און מיט קולי קולות זוכט יעדער אַרויסרייסען ביי אייך אייער באַגאַזש, איהר האָט נאָר אַרויסגעשטעלט אייער פוס פונ'ם וואָקזאַל האָט איהר שוין בעבען זיך אַ שיך־פוצער וועלכער אָקופּירט גלייך אייערע שיך און נעהמט אייך אין דער „אַרבייט־אַריין".

צוויי יודישע קהלות פערמאָגט בעלגראַד, אַ ספרדישע און אַ אַשכנזישע. די ערשטע איז די אַלטע און דאָמינירענדע. איהרע מיטגלידער זענען די אור־איינוואוינער צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. די אַנדערע דאַגעגען די אשכנזישע האַלט זיך ערשט אין בילדען. דער גרעסטער טייל פון דער אַשכנזישער קהלה בעשטייט פון יודען, וועלכע זענען ערשט איינגעוואַנדערט אהער אין די לעצטע עטליכע צעהנדליג יאָהרען.

ביים איצטיגען מאָמענט לעבען אין דער מעטראָפּאָליע פון יוגאָסלאַוויען אַנ'ערך קנאַפּע דרייצעהן טויזענד יודען.

ביידע יודישע קהלות, אַזוי גוט די ספרדישע, די גרויסע ווי די קלענערע, די אשכנזישע, ענטוויקלען זיך אין אַ גוטען טעמפּאָ. מיט אַ צוויי יאָהר צוריק האָט די פערהעלטנישמעסיג־יונגע אַשכנזישע קהלה אויפגעבויט אַ זעהר שעהנעם קהלה־בנין מיט אַ פּראַכטפולער שוהל און צו הערצעלבער צייט האָט די ספרדישע געמיינדע אויסגעבויט אַ נייעם קהלה־בנין וועלכער האָט אָפּגעקאָסט אַ פערמעגען פון עטליכע מיליאָן דינאַר.

די ביידע קהלות לעבען צווישען זיך אין זעהר גוטע בעציהונגען. עס עקזיסטירט דאָ אויך אַ יודישע סטודענטען־קיך אין וועלכער עס כאַפּט זיך אָפּט אַריין אויך אַ יודישער סאָלדאַט אָפּעסען אַ כשר'ן מיטאָג.

אָבער אויך דאָ האָט די אַסימילאַציע געשלאָגען טיפע וואָרצלען. דער פּראָצענטזאַץ פון געמישטע חתונות איז דאָ — ווי אין גאַנצען לאַנד — אַ מורא'דיג גרויסער, אַ מגפה וועלכער ווערט לייהדער נישט קלענער.

קיין ספּעציפיש יודישע פּרעסע פערמאָגט נישט יוגאָסלאַוויען אויסער דאָרט אַ קליינער פּעריאָדישער אויסגאַבע, אין קערביש אָבער דערפאַר בעציהט זיך די אַלגעמיינע פּרעסע זעהר סימפּאַטיש צו אַלע יודישע ענינים, אגב האָט מיר אַ קריסטליכער זשורנאַליסט ה' אַלעקסיטש דערצעהלט גאַנץ אינטערעסאַנטע זאַכען פון אַמאָליגע יודען אין סערביען, אַזוי למשל האָבען זיך צווישען די מיניסטאָרען און ראַטגעבער פונ'ם בעגרינדער פון דער סערבישער דינאַסטיע „קאַראַ געאָרג" געפונען אַ סך יודען, און בכלל איז שווער אָנצוּווייזען אויף אַ ווינקעל וואו עס איז עפּאָכע וואו די פריינדשאַפט צווישען סערבען און יודען האָט געוואָלט געשטערט ווערען. בכלל — גלויב איך — איז צו קאָנסטאַטירען דאָס די סערבען זענען אפשר דאָס איינציגע צווישען די סלאַווישע פעלקער, וועלכעס זענען כמעט אָהן אויסנאַהם, נישט אָנגעשטעקט מיט דער אַנטיסעמיטישער

(ווייטער זעה 9־טע זייט)

„די שעהנסטע שטריכען פון דער יודישער נשמה"
דאס בלאט פון דער ענדעציע וועגען די יודישע בעסטע שפּילער פון שאָפּענס ווערק

אין וואַרשאַ איז פאָרגעקומען דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַלער שאָפּען־קאָנקורס. אין קאָנקורס האָבען זיך בעטייליגט עטליכע צעהנדליג פאָרשטעהער פון אַלע לענדער, יונגע קינסטלער, וועלכע האָבען קאָנקורירט צווישען זיך פאַר'ן טיטול פון בעסטען שפּילער פון די שאָפּען־ווערק. דער קאָנקורס האָט אין די מוזיקאַלישע קרייזען פון וואַרשאַ און פון דער פּראָווינץ, אויך אין אַלע אַנדערע לענדער אויסער פּוילען, אַרויסגערופען דעם גרעסטען אינטערעס. עס איז אינטערעסאַנט, אַז אויך פון סאָוויעט־רוסלאַנד האָבען זיך געשטעלט צום קאָנקורס עטליכע זעהר בעגאַבטע מוזיקער (אויפ'ן ערשטען קאָנקורס האָבען די סאָוויעטישע שפּילער בעקומען די ערשטע פּרעמיעס). דער קאָנקורס האָט זיך געענדיגט און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אַלע גרעסטע פּרעמיעס האָבען בעקומען יודישע מוזיקער. די ערשטע פּרעמיע האָט בעקומען דער פּיאַניסט אונינסקי פון דער רוסישער עמיגראַציע אין פּאַריז. אונינסקי איז אַ יוד. דעם צווייטען פּריז האָט געקריגען דעם יונגער בלינדער פּיאַניסט אימרע אונגאַר פון אונגאַרן, אויך אַ יוד. אגב זענען די מיינונגען געטיילט און פיל פון די מוזיקאַלישע קריטיקער האַלטען, אַז אונגאַר איז ביים היינטיגען טאָג דער גרעסטער שאָפּען־שפּילער אין דער וועלט (איבריגענס האָבען אונגאַר און אונינסקי בעקומען אַ גלייכע צאָהל פּונקטען און ענטשיידען צווישען זיי ווער עס זאָל בעקומען דעם ערשטען און ווער דעם צווייטען פּריז האָט אַ גורל). און אַזוי ווייטער האָבען אַלע וויכטיגסטע פּרעמיעס פון קאָנקורס בעקומען יודען. עס איז פערשטענדליך, אַז די פּרעסע רופט זיך שטאַרק אָפּ אויפ'ן אויסגאַנג פון קאָנקורס. און דאָ קומט דאָס אינטערעסאַנטסטע. דער רעצענזענט פון דער ענדעקישער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" פּראָפ. ריטעל שטעלט טאַקע פעסט, אַז אַלע וויכטיגסטע פּריזען האָבען בעקומען יודען. ער געפינט זיך אָבער אַזוי אונטער'ן צויבער פון זייער שפּילען, אַז ער האָט נישט ממש קיין גענוג שטאַרקע ווערטער פאַר לויב פון די גלענצענדע שאָפּען־שפּילער. פּראָפ. ריטעל שרייבט:

„מען מוז עס זאָגען אָפען — מען מוז דעם נישט איבעריג אָנגענעמען אמת קוקען גלייך אין די אויגען אריין". און דער אמת לויט דער צייטונג איז אַזאַ:

מען מוז פעסטשטעלען, אַז די איבערוויגענדע מעהרהייט רעפּרעזענטאַנטען פון דער פּיאַנעקונסט זענען געווען יודען. צווישען די 23 אויסגעצייכענטע שפּילער, 15 מיט פּרעמיעס און 8 מיט עהרען־דיפּלאָמען, פערנעמען די הויפּט־ערטער יודען. דער ערשטער נישט־יוד פערנעמט אין דער רשימה ערשט דאָס 9־טע אָרט. דער ערשטער פּאָליאַק — דער איינציגער! — פערנעמט איצט דאָס צוואַנציגסטע אָרט. די מיינונג, אַז שאָפּענען פערשטייען צום בעסטען פּאָליאַקען, האָט דאָ איינגאַנצען באַנקראָטירט.

אויב מען זאָל וואַרפען אַ בליק פון פּאַדערעווסקין, שליווינסקי, מיכאַלאָווסקי, האָכמאַן ביז דעם היינטיגען מצב, מוזען מיר מודה זיין, אַז עס איז פאָרגעקומען אַ גרויסע ירידה... מיר געפינען זיך איצט אויף אַזאַ מדרגה, וואָס נאָר בלויז צוליב קורטואַזיע האָט מען געגעבען דעם פּוילישען פּיאַניסט עטליכע פּונקטען. מיט פינף יאָהר צוריק האָט כאָטש דאָס פינפטע אָרט פערנומען אַ פּאָליאַק. דאָס דריטע אָרט אַ יורישקע, וואָס האָט זיך געלערנט אין פּוילען. מיר האָבען זיך גוואַלטיג אָראָפּגערוקט".

און אָט מיט וואָסערע שעהנע ווערטער דער רעצענזענט כאַראַקטעריזירט דאָס שפּילען פון יונגען אונגאַר.

„אין אונגאַר'ס שפּילען קומען צום אויסדרוק די שעהנסטע שטריכען אין דער נשמה פון זיין פאָלק. דער גרעניצלאָזער אומעט, וועלכער איז בעקאַנט פון דוד'ס תהלים, וואָס ווייעט פון בייראָנס העברעאישע מעלאָדיעס, די העכסטע שטופע פון גייסטיגער קאָנצענטרירונג און די איינפאַכקייט פון איהר אויסדרוק ריסען אַרויס טרעהרען און אַפילו דורך דער גרעבסטער הויט טרעפען זיי צום האַרץ פון דעם צוהערער. ווען דער בלינדער אַרטיסט האָט געשפּילט דעם נאָקטורען (דיס מאָל) איז דאָס געווען ריינע פּרייזע פון וועלכע עס נישט צומישונגען מוזיק. נישט קיין פּראַכטפולע אינטערפּרעטאַציע, נאָר טאַקע מוזיק. די שעהנע וואונדערבאַרע מוזיק פון שאָפּענען".

דאָס מעג באמת פערשריבען ווערען: אַ מאָל, ווען דאָס בלאַט פון דער ענדעציע שרייבט „וועגען די שעהנסטע שטריכען פון דער יודישער נשמה". מיר זענען צו אַזעלכע זאַכען נישט געוואוינט.

מען דאַרף אָבער נישט מיינען, אַז די רעדאַקציע פון דער „גאַז. וואַר." האָט זיך לאַנג געפונען אונטער'ן רושם פון שאָפּענס וואונדערבאַרער מוזיק. דאָס איז געווען פרייטאָג. אין שבת'דיגען נומער ברענגט די זעלבע צייטונג אַ יום־טוב'דיגען לייט־אַרטיקעל. דער מחבר פיהרט דורך אַ פּאַראַלעל צווישען די קריסטוס־ליידען מיט דער געגענוואַרט און שרייבט אין אַזאַ אַטען כוליגאַנישען לשון, וואָס רופט ממש דעם לעזער אַרויסצוגעהן אין גאַס און לכבוד יום־טוב זיך נעהמען שלאָגען יודען אויס נקמה פאַר די ליידען פון קריסטוס'ן.

מוזיק איז אַ געטליכע קונסט, אָבער צו געטליכער פּאָליטיק קומט זי נישט...

דער רבי, דער שוסטער, דער וואָלף און דער הונט

(פון דער סעריע: „מענשען פון אַ גאַנץ יאָהר״)

פון יוסף זעלקאָוויטש.

סוף*)

— און אַ נייגיריגער, רבותי, בין איך אויך, און קיין עצל אויך נישט — בין איך צוגעגאַנגען צו דער מזרח־וואַנד, אויפגעהויבען איהם דעם טלית אָנגעקוקט איהם — יאָ, מ׳זאָל אַלע אַזוי געזונד און שטאַרק זיין! — ס׳איז משה לאָטוטניק!...

— און אַז דער בעל גוף איז נאָכ׳ן דאַווענען אַרויס אויף מיר מיט אַ מענה־לשון פון זלזולים, וואָס איך אַזאַ קליין יודעל האָב געהאַט די העזה איהם מבלבל צו זיין זיינע רעיונות און אויפצודעקען זיין פנים בעת ער האָט מכוון געווען זיינע שוסטערישע כוונות, האָב איך איהם געענטפערט:

— „איך הייס, וואָלף״.

— וואָסי? וואָס קוקט איהר מיך אַזוי אָן?— איהר פערשטעהט נישט דעם סמיכת־הפרשה פון מיין נאָמען, ביז דער תשובה, וואָס איך האָב איהם געגעבען? — יענער שוסטער האָט אויך נישט פערשטאַנען און כ׳האָב איהם געמוזט דערצעהלען אָטאָ אַזאַ מעשה:

ס׳געווען אַמאָל אַ יודישער פּריץ, וואָס האָט פערמאָגט אַ סך ערד, אַ סך הייזער, בהמות, אָקסען, רינדער און גרויסע סטאַדעס פון שעפּסען און דער פּריץ האָט געהאַלטען רק יודישע משרתים, אַפילו פאַסטוכער זענען אויך געווען יודען.

ויהי היום, האָט זיך אין איין סטאַדע שעפּסען אַריינגעסנאָוועט אַ וואָלף, וועלכער פלעגט אָנקומען אַלע טאָג מיטאָג־צייט, כאַפּען דעם ערשטען־בעסטען שעפּס פון דער סטאַדע און מיט איהם אַנטלויפען, האָט דער פּריץ זיך אַן׳עצה געהאַלטען מיט זיין בעל־יועץ און זיי האָבען בעשלאָסען אַנשטאָט צו האַלטען צוויי פאַסטוכער פאַר צוויי סטאַדעס, וועלכע פאַשען זיך אויף צוויי בעזונדערע ערטער, זאָלען מען די ביידע סטאַדעס צוזאַמענגעהמען און עס זאָלען איהר היטען ביידע פאַסטוכער און צוויי וועלען זיך גיכער קענען אַן׳עצה געבען מיט דעם וואָלף. וכך הוה, אַז די ביידע האָבען געהיטען, איז דער וואָלף שוין נישט געווען אזא אָפטער גאַסט, ווי באַלד די פאַסטוכער האָבען איהם בעמערקט, האָבען זיי איהם פערי־אָגט מיט דרענגער.

ס׳האָט זיך דערנעהנטערט צו ראש־השנה און די פאַסטוכער זענען געווען בעזאָרגט, וואָס וועט זיין מיט אַ דאַווענען מיט מנין? און זיי האָבען צווישען זיך אָפּגעמאַכט, אַז אום ראש־השנה זאָלען זיי נישט היטען זאַלבעצוויט, נאָר יעדען טאָג זאָל אַן׳אַנדער געהן אין שטאָט אַריין דאַווענען, אַי, עס וועט קומען דער וואָלף און כאַפּען אַ שעפּס? — מילא, פערפאַלען! וואָס קען דאָ זיין? — וועלען זיי בעצאָהלען פאַר צוויי שעפּסען.

לאָמיר זאָגען, אַז דעם ערשטען טאָג ראש־השנה איז שמעון געגאַנגען אין שטאָט אַריין דאַווענען און ראובן איז אַרויסגעגאַנגען אין פעלד אַריין היטען די סטאַדע, אָבער ראובן איז אויך געווען אַ יוד, האָט ער מיט זיך גענומען זיין טלית מיט דעם מחזור און קומענדיג אין פעלד אַריין, האָט ער זיך איינגעהילט אין טלית און זיך אַוועקגעשטעלט דאַווענען.

עס קומט מיטאָג־צייט — ברוך הבא, ר׳ וואָלף איז דאָ, ער האָט שוין, הפנים געהאַט אָפּגעדאַווענט און געוואָלט פערבייסען מיט אַ שעפּסעל, און ראובן שטייט גראָד שמונה־עשרה, ער קען אַפילו נישט פרובען מלחמה צו האַלטען מיט׳ן וואָלף. אָבער פּלוצלונג איז געשעהן עפּעס אַ נס, ווי דער וואָלף איז שוין געווען גאַנץ נאָהענט פון דעם סטאַדע און צווישען די שעפּסען איז די סומאַטאָכע גאַנץ גרויס, דרעהט זיך דער וואָלף אויס אַ בואי בשלום און מאַכט „גולה עמיקות״, וואו דער שוואַרצער פעפער וואַקסט.

טראַכט זיך ראובן: „מילא, אַ נס, געטראָפען זיך, האָט זיך דער וואָלף פאַר עפּעס דערשראָקען און איז אַנטלאָפען״.

אָבער, אַז צומאָרגענס, ווען ער איז געגאַנגען אין שטאָט און שמעון איז געבליבען אין פעלד היטען דער סטאַדע, און איהם, שמעון׳ען האָט זיך אויך געטראָפען דער זעלבער נס, זענען זיי געקומען צו דער מסקנא, אַז דאָ איז לעולם איינגאַנצען קיין נס נישט געווען, אלא, וואָס דען? — אַזוי, ווי זיי זענען געגאַנגען אין די טליתים, און די טליתים האָבען אויף זיך עטרות, אין וועלכע עס האָט זיך אָפּגעשפּיגעלט די זון, האָט דער וואָלף געמיינט, אַז דאָס איז פייער, האָט ער מורא בעקומען (אַ וואָלף האָט מורא פאַר פייער), און איז דעריבער אַנטלאָפען.

אַז עס איז אָבער געקומען יום־כפור און סיי ראובן, סיי שמעון האָבען געוואָלט זיין אין שוהל צווישען יודען, האָבען זיי אויסגעקלעהרט, אַט וואָס, זיי וועלען בעהמען אַ טלית און וועלען איהם אָנטון דעם שעפּער־הונט און די פעולה וועט אויך זיין דיזעלבע — דער וואָלף וועט מיינען, אַז דאָס איז אַ פייער און וועט אַנטלויפען.

מילא, שטייט דער הונט אַזוי מיט גדלות, איינגעהילט אין דעם טלית מיט דער עטרה, ביז איבער דער מאָרדע אַריבער און זיין הינטישער מוח טראַכט ווי גוט עס איז צו האָבען אַזאַ טלית און צו זיין דאָ־ך איהם, דורך דעם טלית דער מנהיג פון אַזאַ גרויסער סטאַדע שאָף.... און ווי דער הונט טראַכט זיינע הינטישע מחשבות, קומט דערווייל אָן ר׳ וואָלף און קוקט און טראַכט מיט זיין וואָלפישען שכל: אמת טאַקע עפּעס אַזאַ טלית און טאַקע עפּעס אַזאַ פייער.... פאַרוואָס אָבער איז דאָס נעכטיגע און אייערנעכטיגע פייער געווען אזא הויך פייער און דאָס היינטיגע איז אזא נישטיגעס אזא בידעריג פייער? — ס׳איז עפּעס אַ גאָרנישט, אַ הינטיש פייער!... אַביסעל נייגיריג איז ער אויך געווען, דער וואָלף, איז ער נעהנטער צוגעגאַנגען פאָרזיכטיג צוגעגאַנגען און האָט זיך דערוואוסט דעם אמת, לפי ערך אַזוי:

„טראָגט דעם טלית אַ מענש, אַ הויכער, אַ גרויסער, קען עס אַמאָל אויסזעהען און אפשר זיין אַ פייער, אַז אַפילו אַ הונגעריגער וואָלף זאָל זיך דערפאַר דערשרעקען, טאָמער אָבער טראָגט דעם טלית, אַ געמיינער, אַ בידעריגער הונט און דער הונט האַלט זיך נאָך גרויס און מיינט, אַז ער האָט אַ פייער צוציינדען — אויף אָט אזא הונט, איז אַפילו וואָלף אַ מבין״ — — —

— אָט אַזוי, האָט דער קרימאַלאוער פערענדיגט, האָב איך דערצעהלט אַ מעשה יענעם בעל־גוף. און צו וואָס דערצעהל איך דאָס אייך, וועט איהר באַלד הערען:

— די תורה, רבותי, איז זעהר אַ פיינער טלית, דאָס האָט שוין אַפילו קורח, ימח־שמו, פערשטאַנען און האָט היינטער אַ טלית שכולו תכלת בעהאַלטען אַלערליי שמד־שטיק, נאָר במה דברים אמורים, ווען איז די תורה אַ טלית, וואָס לייכט און ברענט און מען קען מיט איהר אָפּשרעקען אזא וואָלף, ווי איך בין? — ווען עס וויקעלט זיך אין איהר איין אַ מענש, היינט אָבער, אַז איהר, כלבים, פערדס־יונגען, וויקעלט זיך איין אין דער תורה, און ווילט אָפּשרעקען מיך, וואָלף קרימאַלאווער, זאָג איך אייך בפירוש, אַז וואָלף האָט אַ קוק, וואָלף האָט געזעהען, אַז אייער תורה איז אַ טלית, אָנגעטון אויף אַ הונט, והא ראיה, איהר האָט בעוויזען הינטישע מדות, גראָד, ווי אַ הונט טשעפּעט זיך צו יעדען בידנעם פערדעל, לויפט איהם נאָך און האַוקעט אויף איהם, אַזוי האָט איהר זיך געטשעפּעט צו מיין פערדעל און פאַר הונט שרעק איך זיך נישט! דאָס פערדעל טאַקע האָט איהר מיר געפּטר׳ט — די עבירה פון צער־בעל־חיים וועל איך זיכער נישט האָבען, אָבער מיינט נישט, הינטישע בשמות, אַז דעם חסרון־כיס וועל איך יאָ ליידען — אייערע טאַטעס וועלען איהם ליידען — איך וועל זיך פריהער פון שטאָט נישט אַרויס־ריהרען, ביז אייערע טאַטעס וועלען מיר נישט אָפּקויפען קיין אַנדערע בהמה.

*) זעה „בייער פאָלקסבלאַט״ נומער 73.

—===):o:(===—

מערדערישע אָנפאַלן אויף יוד. שול־קינדער אין מונקאַטש

פּ ר אָ ג. (י.ט.א.) פון מונקאַטש ווערט מיטגעטיילט וועגען אייניגע אָנפאַלען, וואָס זענען דאָרט דורך כוליגאַנעס אויסגעפיהרט געוואָרען איבער יודישע שול־קינדער. דער 6־יעהריגער יוסף ראָזענבלום איז, געהענדיג אין שול, געשטאָכען געוואָרען פון הינטען מיט א מעסער. אין אַ זעהר ערנסטען צושטאַנד איז דאָס קינד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. עס איז אויך פערוואונדעט געוואָרען דער זוהן פון אָרטיגען רב אַ. מערמעלשטיין. די פּאָליציי פיהרט אַנ׳אויספאָרשונג.

גרויסער יום־טוב־פּראָגראַם!
פון זונטאָג, דעם 27־סטען מערץ
און פאָלגענדע טעג!
דאָס גרעסטע אין דער גאַנצער וועלט
פילם־מייסטערווערק, רעזשי פון געניאַלען
FRED NIBLO
בן־הור
בעאַרבייט אַלס קלאַנג־פילם אַ דאַנק
אומגעהויערע קאָסטען און אַנשטרענגונגען
גרויסע, מעכטיגע היסטאָרישע עפּאָכע
די הויפּטראָלען קרעאירען:
RAMON NOVARRO
Carmel Mayers, Mac Avoy
דער זאַל איז בעהייצט און ווענטילירט
אָנהייב זונטאָג און מאָנטאָג 12.30 בייט.
אין געוו. טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

רעוואָלוציע אין דער קאָסמעטיק!
אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אַלע פּרייזען
אין דער איינציגער קאָנקורענץ־פּערפומעריע
— פון דער פירמע —
י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 5
טעל. 175=92
וואָס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואַהל
פון די נייעסטע פּאַריזער
פּערפומען, ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאַסיגע
פּודערן, טואַלעט־זייפען א.ז.וו.
מיט אַכטונג
Perfumerja J. DRUKIER
Zawadzka 5, telefon 175-92.
בעמערקונג:
ענגראָסיסטען בעקומען ספּעציעלען ראַבאַט.

איך וויל נאָר נישט שטאַרבען...

(אַ מאָנאָלאָג פון אַ יודען וואָס ליבט צו רעדען)

איבערגעגעבען פון ב. קאָוובער.

גלויבט מיר יאָ, אָדער גלויבט מיר נישט, עס ווילט זיך מיר נישט לעבען, לעבען איז גוט, ווען מען לעבט, ווען מען געניסט פון לעבען, ווען מען האָט אַלע פערגעניגענעס. וואָס דאָס לעבען פערמאָגט; אָבער זיך מוטשען, נישט האָבען דאָס נויטיגע, וואָס אַ מענש בעדאַרף — לוינט זיך נישט צו לעבען, איז שוין גלייכער און געזונדטער דער טויט. אַז מען איז טויט, דאַרף מען מעהר גאָרנישט האָבען, איז אַלץ געענדיגט: אויס זאָרג, אויס גריזאָטע, אויס צרות פון קינדער, פון קרובים, פון שכנים. דער קבר ראַטעוועט אַ מענשען פון אַלע אומגליקען.

וועט איהר דאָך פרעגען, הלמאַי איך וואַרט? הלמאַי יך נעהם זיך נישט דאָס לעבען? וועל איך אייך ענטפערען, אַז מען קען עס נישט אָנרופען „נעהמען זיך דאָס לעבען״, מחמת מען נעהמט זיך אַ טויט, נעהמט מען זיך דעם טויט, נישט דאָס לעבען. וועט איהר מיך דאָך פרעגען, פאַרוואָס איך נעהם זיך נישט דעם טויט? וועל איך אויף דעם ענטפערען: ווייל איך וויל נישט שטאַרבען.

איך לעב נישט, ווייל איך וויל לעבען, נאָר ווייל איך וויל נאָך נישט שטאַרבען. איך האָב פיינד צו געהן צו דער וועלט דורך אַ הינטער־טיר, אָהן אַ ניי־געזונד. או פערגעסט נישט, אַז איך בין נאָך נישט אַלט גענוג צו נעהמען זיך דעם טויט. שבת נאָך שבועות ווער איך ערשט 48, ביז 120 יאָהר; און אַ מענש, אַ יוד, אַ שטאַרקער יוד, וואָס איז נאָך נישט קיין גאַנצע פופציג, דאַרף נאָך נישט שטאַרבען.

מאָרים, אַז מען גריבעלט זיך אַביסעל טיפער, אַריין אין שטאַרבען, זעהט מען ערשט בעשיינפערלעך, אַז פון טויט, האָט מען גאָר נישט, לחלוטין גאָרנישט; קוים פערמאַכט מען די אויגען, איז אַ סוף צו אַלץ מיט אַן׳אַנדער.

מיין טאַטע, מיר צו לענגער׳ע יאָהר, פלעגט טאַקע זאָגען, אַז דער קבר דעקט אַלצדינג צו. — אַ קלוגער טאַטע געווען.

הייסט עס, אַז איך נעהם זיך נישט דעם טויט, ווייל איך וויל נאָך לעבען אויף דער וועלט און נאָך אַמאָל חתונה־האָבען. יאָ, נאָך אַמאָל חתונה האָבען. מחמת איך האָב געהאַט קיין עין הרע צוויי פרויען און איצט וויל איך חתונה האָבען מיט אַ דריטער פאַרוואָס מיינע צוויי פרויען זענען אַוועק פון מיר? ווייל זיי האָבען מיט מיר נישט געקענט אויסקומען, זענען זיי אַוועק.

עס איז מיר אָנגעקומען מיט׳ן טויט ביז איך האָב זיך מיט זיי געג׳גט. עס האָט מיר אָפּגעקאָסט אַ שעהנע פּאָר דאָלאַר. איך האָב געהאַט אַ שטיקעל ירושה פון מיינער אַ שוועסטער, איז די ירושה צוקראָכען געוואָרען אויף גט׳ען זיך.

איהר פערשטעהט, ווען איך וואָלט געהאַט ביידע פרויען אין בעזונדער׳ע צייטען, וואָלט די חתונה אַנדערש געאַרבייט, וואָלט דאָס געזען מיך אַזוי נישט געמאַטערט. האָב איך אָבער געהאַט ביידע פרויען אין איין צייט, אין איין גאַס, האָט עס מיך דער׳הרג׳עט. אמת, איינע פון דער אַנדערער האָט נישט געוואוסט אַ שטיק צייט, אפשר פינף יאָהר, געהאַט האָב איך מיט איינער צוויי קינדער און מיט דער צווייטער איין קינד. אַלע דריי קינדער זענען מיידלעך, שעהנע קינדערלעך, מיי גאָלד. וועט איהר דאָך פרעגען, סטייטש, ווי קומט עס, אַ יוד נישט קיין נאַר, וואָס פערשטעהט די שוואַרצע פינטעלעך, אַ שטיקעל יחסן פון דער היים, זאָל האָבען צוויי פרויען מיט איין מאָל, אין איין צייט און אין איין גאַס? און מיט ביידע האָבען קינדער, וועל איך אייך ענטפערען: ביידע ווייבלעך זענען געווען שעהן און יונג, און ביידע אַלמנות, און ביידע האָבען מיך געוואָלט און אַנדערע מענער האָבען זיי אויך געוואָלט; האָב איך נישט געוואָלט, אַז זיי זאָלען אַריינפאַלען אין פרעמדע הענד, האָב איך חתונה געהאַט מיט ביידע.

וועט איהר דאָך פרעגען, ווי איך האָב איינגעטיילט די צייט? וועל איך אייך באַלד ענטפערען, אַז איך האָב טאַקע געהאַט אַ צודרעהעניש מיט דער צייט.

אָבער איך האָב זיך, ווי ס׳איז אַרויסגעדרעהט, איך האָב אויסגעטראַכט די גרעסטע ליגענס, וואָס אַ מענש קען נאָר אויסטראַכטען.

איך האָב געדרעהט און געקרוטשעט און געזאָגט ליגענס אויף ליגענס די גאַנצע צייט. ביז... ביז טאַקע דער דאָקטאָר אַליין האָט עס אויפגעדעקט. ווי איך האָב שפּעטער אויסגעפונען, האָט ער געליבט איינע פון מיינע ווייבלעך, די נישט־יוזעצליכע. זי איז טאַקע געווען די שעהנערע און די יונגערע — אַ פּרינצעסין!

האָט דער דאָקטאָר אויפגעדעקט פאַר איהר דעם סוד, איז זי געוואָרען אַנ׳אָנגעצונדענע!

געזעהען, אַז ס׳איז זעהר פּאַסקודנע, ס׳וועט ווערען אַ סקאַנדאַל, האָב איך מיט איהר אָפּגעמאַכט אין דער שטיל: איהר געגעבען 5 טויזענד דאָלאַר און פּאַרטיג.

און די ערשטע האָב איך געגעבען 7 טויזענד, אַנדערש האָט זי נישט געוואָלט. דאָס איבעריגע געלד פון דער ירושה איז מיר אַוועק פאַר אַדוואָקאַטען, פּאַפּירען און אַנדערע שאַלאַמויזען.

אַרויס בין איך אַ טשיסטער אָרימאַן; אַן־אביון, און נאָך אַ גרויסער בעל־חוב!

די צווייטע, די שעהנערע, די יונגערע, וואוינט טאַקע מיט׳ן דאָקטאָר.... דער שאַרלאַטאַן!

און טאָמער מיינט איהר, אַז דער דאָקטאָר איז געווען אַ בחור, האָט איהר אַ גרויסען טעות. דער דאָקטאָר האָט אַנ׳אייגענע פרוי מיט צוויי קינדער, שוין היפשע. ער האָט, הייסט עס, אויך צוויי פרויען: אַ רעכטע און אַ לינקע.

וואָס היינטיגע מענער זענען!

אָבער איך בין אַמענש, וואָס האָב ליב צו האַלטען אַ סוד, איך וועל דעם דאָקטאָר נישט פער׳מסר׳ען, ווי ער האָט מיך פער׳מסר׳ט.

איך פערגין איהם דאָס גרויסע פערגעניגען מיט׳ן גאַנצען האַרצען...

איצט פערשטעהט איהר שוין פאַרוואָס איך האָב נישט קיין חשק צום לעבען? אַז מען זעהט פאַר זיך אזא פאַלשע וועלט, דעם ביסען פון מויל רייסט מען אייך אַרויס; און טאַקע אין דער אמת׳ען, וואָס וואָלט דעם פּאַסקודניאַק, דעם דאָקטאָר, געאַרט, ווען איך לעב זיך מיר אַזוי בשלום מיט ביידע פרויען? דערווייל האָב איך געהאַט וואו אַריינצוקומען, וועמען צו האַלזען, צו קושען; צוויי ערליי קינדערלעך, וואָס האָט מיר געפעלט?

אַז איך זאָג אייך, אַז די וועלט טויג נישט, מעגט איהר מיר גלויבען, דערפאַר טראָג איך זיך אַרום מיט׳ן געדאַנק פון נעהמען זיך דעם טויט, שטאַרבען און פטור ווערען פון אַלע צרות, פאַרוואָס איך פיהר נישט אויס מיין בעשלוס? ווייל איך וויל נאָך איין מאָל חתונה האָבען; נישט מעהר ווי איין מאָל, אויב איך וועל דאָסמאָל אַריינקריגען אַזאַ פרוי, וואָס וועט מיר זיין צום האַרצען, וועל איך בלייבען לעבען. טאָמער, חלילה, קריג איך אָבער אַריין אַ שטיק צרה, אַ שלאַק אַזאַ, וואָס וועט פאָדערען פון מיר, איך זאָל זי מפרנס זיין, איהר בעזאָרגען מיט קליידער, און אַנדערע גליקען, וועל איך זיך אַריינוואַרפען אין טייך.

אפשר האָט איהר פאַר מיר עפּעס אַ לייטיש ווייבעל? זי דאַרף זיין אַ געזונדטע, אַ שעהנע און האָבען אַ פּאָר טויזענד דאָלאַר.

האָט מיך אין זינען!

—===):o:(===—

קאראאימער אין פאריז זוכען ווייבער

(א בריף פון פאריז)

איך וויל איך בעשרייבען די קאראאימער, וואס בעפינען זיך דא איצט איניגע התחרערט מאן.

שוין א געשיכטע פון צעהן יאהר ווי זיי האלטען זיך אזוי צוזאמען. זייער פאריזער קהלה פערגרעסערט זיך, עס קומען צו בייע עמיגראנטען־קאראאימער, און זיי פיהרען זעהר אנ'אינטערעסאנט לעבען.

אבער פארוואס שרייב איך אין מיטען־דעריבען, וועגען דער קאראאימישער קהלה אין פאריז? אויב איך טו עס איצט, האב איך דערביי א גאנץ איינפאכען און דרינגענדען אינטערעס. די פארשטעהער פון דער קאראאימער קהלה אין פאריז האבען זיך צו מיר געווענדעט מיט אזא בקשה:

— שרייבט אין דער ברייטער יודישער וועלט און זאל עס אנקומען צו אונזערע ברידער קאראאימער און שוועסטער קאראאימקעס. אלץ איז דא ביי אונז גוט און וואויל אין אונזער פערבאנד, אין אונזער געמיינדע. מיר האבען א שעהנעם קלוב. די צרה איז אבער, וואס אונז פעהלען קאראאימקעס. אונז פעהלען יונגע פרויען פון אונזער שטאם, מיט וועלכע אונזערע יונגעלייט, קאראאימער, זאלען קאנען פערברענגען, שפעטער הייראטען און שפעטער — ווייטער ציהען דעם דור פון קאראאימער... דאס איז זעהר א גרויסע צרה ביי אונז. אין אונזער קהלה, אין אונזער קלוב זענען פאראן אמיינסטענס, יונגע מענשען, יונגע, טיכטיגע, פעהיגע מאנסבילען. זיי האבען זיך שוין ביסלעכווייז איינגעארדענט אויף דער עמיגראציע אין פאריז, און וואלטען געקאנט זיין צופרידען. פיהלען זיך זיי אבער שטארק איינזאם און עלענד... עס בענקט זיך נאך א פריינדין אין לעבען, און יונגע קאראאימקעס האבען מיר נישט ביי אונז. די יונגע מאנסבילען זענען געלאפען פון רוסלאנד, אבער די יונגע מיידלעך זענען מייסטענס געבליבען דארט מיט די פאמיליעס. איז מען אפגעריסען איינער פון אנדערען, אבער עס ווילט זיך שוין דא, נאך אזוי פיל יאהר פון עמיגראנטען־צרות, אויפבויען א היים, א שטוב. וואס־זשע זאלען טון אונזערע יונגעלייט? זיי וואלטען זיך שטארק נישט געוואלט צונויפמישען, זיי ווילען בלייבען געטריי זייער אלטען קאראאימישען גלויבען, ברענגען אויף דער וועלט קאראאימישע קינדער, אויפהאדעווען א ביידעם, יונגען דור, איבערלאזען יורשים. אבער וואס זאלען זיי טון, אז מיר האבען נישט צווישען זיך קיין יונגע קאראאימקעס, מיט וועלכע זיי זאלען קאנען חתונה האבען?

ווועלען מיר נישט איינקריגען אביסעל קאראאימקעס ביי אונז, וועט זיין א טרויעריגער סוף,

שוין איצט האבען מיר ביי אונז פיל געמישטע חתונות. אונזערע יונגעלייט מוזען דאך געפינען עפעס אנ'אויסוועג. אבער באלד קאן עס אנגעהמען ביי אונז א מאסען־כאראקטער. אונזערע יונגעלייט וועלען אנהויבען חתונה האבען איינער נאכן אנדערען, ווער מיט אנ'עכט־רוסיש מיידעל, ווער מיט א פראנצויזין, ווער מיט א יודיש מיידעל פון אייך. אלט־גלויביגע, און עס וועט פערשוואונדען ווערען דא אין פאריז א גאנצען דור פון קאראאימער, וועלכער איז אהערגעקומען זיך ראטעווען. עס דראהט אונז די געפאהר, אז דא אין פאריז זאלען אפפאלען פון אונזער שטאם איניגע הונדערט קאראאימער, ווילען מיר עס ראטעווען, ווי לאנג עס לאזט זיך נאך. שרייבט־זשע אין דער ברייטער וועלט, אפשר וועט זיך פערגלוסטען אן־טעל קאראאימקעס צו קומען צו אונז. זיי וועלען עס זיכער נישט בעדויערען...

אט אזוי האבען צו מיר גערעדט איניגע עלטערע קאראאימער אויף זייער באל, וועלכען זיי האבען נישט לאנג איינגעארדנעט אין פאריז.

דיזעלבע אלטע קאראאימער האבען מיר אויף דעם באל דערצעהלט פיל אינטערעסאנטע זאכען פון דעם קאראאימער־לעבען אין פאריז. אמייסטענס שטאמען זיי פון דרום־רוסלאנד, פון קרים, פאראן צווישען זיי פיל, וועלכע האבען אמאל געשפילט א גרויסע ראל אין דער צארישער רוסלאנד. די אמאליגע צארישע רעגירונג האט דאך די קאראאימער געגעבען אלע פרייהייטען, אונטערשיידענדיג זיי דערמיט פון די יודען און האלטענדיג זיי פאר „בלאגאנאדיאזשנע". די קאראאימער האט מען צוגעלאזט צו הויכע פאסטענס ביי דער רעגירונג, אין מיליטער, זענען טאקע פאראן צווישען די קאראאימער אין פאריז איניגע געוועזענע „פאליציי־מייסטערס", אויך א געוועזענער וויצע־גובערנאטאר, פיל מעיארען פון קליינע שטעט אין קרים, דאן א סך אפיצירען.

איך האב זיך דערוואוסט, אז פאר די צעהן יאהר, וואס עס עקזיסטירט די קאראאימער געמיינדע אין פאריז, איז נישט שטענדיג געווען ביי זיי רוהיג. זיי האבען שוין געהאט א „רעוואלוציע" אין דער געמיינדע. ווען זיי האבען געגרינדעט די געמיינדע האבען זיי געהאט א „חכם" (ראביי), וועלכער האט פיל געטון פאר זיי. ער האט געפראוועט א פאר חתונות צווישען קאראאימער, געווען זייער חזן אום יום־כפור, ווען זיי פערזאמלען זיך אלע צוזאמען, ביז איינעם, זיי זענען אין אלגעמיין געווען צופרידען פון איהם, אבער מיטאמאל האבען זיי בעמערקט אנ'אנדער זאך: אז ער איז כמעט א מאנארכיסטישער טוער. דער גרעסטער טייל פון די פאריזער קאראאימער איז ראדיקאל געשטימט. פאראן צווישען זיי סאציאל־רעוואלוציאנערען, אנהענגער פון די מענשעוויקעס, האבען זיי נישט געוואלט פערליידען, אז זייער גייסטיגער פיהרער זאל זיין א מאנארכיסט, זיי האבען אויפגעהויבען א טומעל און האבען געפאדערט אראפצווארפען דעם „חכם". זיי האבען געמאכט א גאנצע רעוואלוציע אין זייער געמיינדע, און די ענדע איז געווען, אז די „רעוואלוציאנערען" האבען געזיגט. דער „חכם" פון דער קאראאימער געמיינדע אין פאריז איז אראפגעווארפען געווארען. ער איז אוועק פון פאריז און געפינט זיך איצט אין טראקי, ביי ווילנע, וואו עס איז פאראן א גרויסע געמיינדע פון קאראאימער. ערשט דעמאלט האט זיך די רעוואלוציע איינגעשטילט און עס איז ווידער געווארען רוהיג און פרידליך ביי די פאריזער קאראאימער. די יונגעלייט, די רעוואלוציאנערען, האבען ווידער גענומען טראכטען וועגען כלות, קאראאימקעס... איצט האבען נישט די פאריזער קאראאימער קיין „אפיציעלען" גייסטיגען פערזארגער. איינער פון זיי, א פריוואטער מענש, א געלערנטער קאראאימער, האט זיך אונטערגענומען צו בעפרידיגען זייערע גייסטיגע בעדערפעניששען. ער איז דער חזן אויף יום־כפור און ענטפערט אויך אויף א „שאלה" ווען א קאראאימער פון דער געמיינדע קומט איהם עפעס פרעגען... קיין גרויסע, זיבען זאכען האט ער נישט צו טון...

אינטערעסאנט איז ווי אזוי די פאריזער קאראאימער ריכטען אפ יום־כפור. דאוונען א גאנצען טאג זעהר הייס און פרום, אלע פאסטען זיי, פון קליין ביז גרויס, און געהען נישט ארויס פון זאל ביז עס ווערט פינסטער, אבער נאך אינטערעסאנטער ווי זייער יום־כפור'דיגער תענית און דאווענען איז ביי זיי דער ערב־יום־כפור. אויף צו „פערפאסטען" פערזאמלען זיי זיך פון יאהר צו יאהר אלע איינאיינעם אין א רעסטאראן, פערשטעהט זיך, אין א רוסישען. קיינער פון די קאראאימער אין פאריז טאר דעמאלט נישט פעהלען ביי דעם מאהלצייט. אויב איינער קומט נישט, ווערט ער אויסגעשלאסען פון דעם פערבאנד, די גאנצע קאראאימער געמיינדע אין פאריז קאן מען דעמאלט טרעפען, ערב יום־כפור פארנאכט צום „פערפאסטען", אין יענעם רוסישען רעסטאראן, אין קווארטאל פון די רוסישע עמיגראנטען. מען איז זעהר ערנסט. מען גרייט זיך, מען „פערפאסט" צום „יאמקיפור". מען זעהט אלעמען, אפילו די פאר אפערעטען־ארטיסטקעס, שעהנע קאראאימקעס, וואס זענען דא אין פאריז און וואס פערגעסען א גאנץ יאהר, אין דעם רויש פון פאריזער טעאטער־לעבען, אין דעם טומעל, פון די הינטער־קוליסען סענסאציעס און ליבע־דראמאנען — ווער זיי זענען, פון וואנען זיי שטאמען...

א. יאקובאוויטש.

בערלינער פאליציי איבט זיך אין זעגעל־פליהען

דארטען באדט מען זיך נאר נאקעטערהייט, מענער און פרויען צוזאמען

א יאפאנעזער, אייטא קאבע, דערציילט וועגען דער געשלעכט־מאראל אין זיין לאנד.—די לייכטסטע חתונה און געזעצען זענען נישט אין סאוו.־רוסלאנד, נאר אין יאפאן.—מיידלעך פערקויפען זיך אויף א פאר יאהר

אין די לעצטע יאהרען האט דאס סאוויעטישע רוסלאנד פערנומען דעם אויבענאן פון די לענדער, וואו מען קאן זעהר לייכט חתונה האבען און נאך לייכטער זיך גט'ען. קומט איצט א יאפאנעזער, אייסא קאבע, און וויל דעם אויבענאן אפגעבען זיין לאנד. און עס איז גאר קיין ספק נישט, אז דעם מענשען וועט זיך עס איינגעבען, ווארום אפילו די סאוויעטען וועלען זיך קיינמאל נישט דערטראכטען צו אזעלכע געזעצען אויף צו פערלייכטערען חתונה און גט.

אין יאפאן, אז א מענש וויל חתונה האבען, געהט ער אריין אין א פאליציי־סטאציע, דערלאנגט מען איהם דארטען א בוך, אין וועלכען ער שרייבט אריין זיין נאמען, די פרוי שרייבט אריין איהר נאמען און — מיט דעם האט זיך געענדיגט די חתונה־צערעמאניע.

און אז ער וויל זיך גט'ען, געהט ער אריין אין דערזעלביגער פאליציי־סטאציע, הערלאנגט מען איהם דעמזעלביגען בוך, מישט ער אויף דאס בלאט, וואו ער האט זיך אמאל גע'חתמ'עט און שטרייכט אויס די חתימה. מיט דעם האט זיך געענדיגט די גט־צערעמאניע.

אין א וואך ארום קאן ער אינ'ם זעלביגען בוך זיך ווידער חתמ'ענען, וועט דאס זיין א סימן, אז ער האט ווידער חתונה געהאט.

לויט דער בעשרייבונג פון קאבע, איז יאפאן פערפראסטיטואירט, און די פראסטיטוציע איז נישט נאר געזעצליך. נאר איז אויך אינדוסטריאליזירט און פערוואנדעלט פאר א גאנץ געוועהנליכען מסחר, ווי: וואלד, פוטערוואארג און ווייץ. דער פרויען־מסחר ווערט אנגעטריבען פון רייכע קארפאראציעס, וועלכע האבען דעם מסחר אי זמאנאפאל, און די רעגירונג קריגט פון זיי א היבשען פראצענט.

מיידלעך פערקויפען זיך, פערדינגען זיך, און מאמער האט איינע פון זיי קינדער, זענען זיי פערדעכענט פאר כשר און קומען זיך צונויף מיט קינדער פון אנדערע עלטערען. אין די שטעט: אסאקא, קאבע, טאקיא, נאגאנסקי, יאקאהאמא און אין אנדערע אזעלכע גרעסערע שטעט, זענען די גאסען אומעטום פערציעקעוועט מיט פראסטיטוציע־הייזער, און נאר אין זעלטענע שטעט זענען דא בעזונדערע גאסען פאר דעם.

אבער אין די ביידע־ערליי שטעט זענען די הייזלעך רעגולערע פאלאצען און — מיט עלעקטרישע שילדען און דאס איז, דוכט זיך, דאס ערגסטע פאר'ן איראפעאישען מענשען; שילדען מיט עלעקטרישע אויפשריפטען, וואס זאגען־אן פאר א מייל די ווייט, אז אט דא איז דאס גוטע ארט, וואו מען פערקויפט מיידלעך אויף דער שעה פאר'ן פער געניגען־וועגען פון דעם הונגעריגען מאן.

אין אנדערע הייזלעך שטעהען ארויסגעשטעלט אין די פענסטער בילדער פון די מיידלעך, וואס זענען דארטען גרייט צו בערינגען יעדען ווייסען, ברוינעם און געלען מאן, ביי איטליכער פאטאגראפיע איז צוגעהאנגען א צעטעל, אויף וועלכען עס איז אויסגעשריבען די פרייז וואס קאסט א שעה אדער א נאכט...

אין קאבע איז פאראן א גרויסע און רייכע קארפאראציע, וואס גיט זיך אפ מיט לעבעדיגער סחורה און רופט זיך: „פוקואווארא". אין דער קארפאראציע זענען שותפים די פארנעהמסטע בעלי הבתים, וואס זענען גאנצע יחסנים ביי דער געזעלשאפט און ביי דער רעגירונג פון לאנד. און פונקט אזעלכע יחסנים זענען די אנדערע סוחרים, וואס האנדלען מיט פרויען־לייב אין יאפאן.

וועגען דער לאגע פון די מיידלעך און דעם אופן, ווי זיי מאכען מיט זיך מסחרים, דערוויסט מען זיך פון א בוך, געשריבען פון דזשאן פעריס, מיט'ן נאמען „סיינארא", לויט דער בעשרייבונג פון דזשאן פעריס, ווערט איטליכעס יאפאנעזיש מיידעל ביי דער ערשטער געלעגענהייט אנגעבאטען זיך צו א קארפאראציע פון פרויענהענדלער. די מעהרסטע פון זיי זענען קליינשטעטלדיגע, וואס פערדינגען זיך אויף א משך פון 4 ביז 5 יאהר. א מיידעל קריגט אנ'אוואנס פון ארום 400 יען (170 דאלאר) אין'ם משך פון די 4, צי 5 יאהר, האט זי עסען און טרינקען אומזיסט; מען גיט איהר אויך די שעהנסטע מלבושים, פיינע קווארטיר און מעדיציניש בעהאנדלונג. אין פאל זי ווערט קראנק אויף אידגעגנד, וואס פאר א חולאת. צו דעם קריגט זי שכירות, אלע פערטעל, האלבע, אדער אלע יאהר. די שכירות קריגט זי נישט פאר זיך, נאר די פאמיליע נעהמט עס צו, ווארום, דאס רוב מיידלעך געהען אין די הייזלעך, כדי צו קאנען אויסהאלטען די עלטערען, אדער געבען זייערע ברידער א העכערע בילדונג. ווען דער טערמין ענדיגט זיך, פאהרט זי צוריק אהיים און האט חתונה, ווערט א שעהנע באלעבאסטע און א גוטע מאמע.

ווען זיי זענען אין די הייזלעך טראגען זיי די טייערסטע מלבושים, מען טוט זיי אן אין מאנטלען (קימאנאס), וואס קאסטען ביז 500 דאלאר. דאס רוב זייערע מלבושים זענען פון בעסטען זייד און שטילע קאלירען. אזא מיידעל קאן זיך פערבוצען מיט אזא אויסשטייער און געהן אין אירגענד וועלכען טעאטער, אדער צו אירגענד, וועלכער געזעלשאפטליכער אונטערנעהמונג. קיינער וועט איהר נישט שטערען, און קיינער וועט נישט ארויסווייזען צו איהר קיין שנאה, אדער פעראכטונג. זי איז פונקט אזא מיוחסת, ווי די פערהייראטע דאמע פון דער העכסטער געזעלשאפט.

פאראן אויך פאלען, ווען א מיידעל האט חתונה, ווען זי איז אינ'ם הייזעל. דאס איינציגע איז נאר, וואס דער מאן דארף אפצאהלען דער קארפאראציע פאר'ן קאנטראקט, וואס זיין ווייבעל ברעכט. דאס ווערט געטון ציוויל, אהן דער אריינמישונג פון געזעץ.

פעריס בעשרייבט אויך דעם ריטואל, וואס די מענער מוזען דורכפיהרען, ווען זיי קומען אין הייזעל אריין, זיי מוזען אויסטון זייערע ציוויליזירטע מלבושים, נעהמען א באד און דערנאך דערלאנגט מען זיי יאפאנעזישע קימאנעס, ווייסע און ציכטיגע. אלץ, וואס זיי האבען מיט זיך, מוזען זיי איבערלאזען ביים וועכטער. און עס האט נאך דערוויילע נישט געטראפען, אז עס זאל פארקומען א גנבה.

אין די הייזלעך קומט זעלטען פאר א סקאנדאל. נאך אלעמען איז עס דאך א געשעפט, און געשעפטסלייט היטען זייערע ביזנעס.

פון די ביז איצטיגע דערמאהנטע פאקטען, קאן זיך דער לייענער משער זיין, ווי לויז עס איז דער מאראל אין יאפאן, לויט מיר, אין אייראפע. פערשטעהען זי. אבער אין יאפאן גופא איז עס קיין פערברעך נישט געגען דער מאראל. מיינט עס, אז אין יאפאן איז די מאראל אנ'אנדערע.

אז דאס איז אזוי, קאן מען זעהן פון דעם פאקט, וואס אין גאנץ יאפאן באדען זיך פרויען און מענער נאקעטערהייט אין איין באד. דער מאן און זיין ווייב געהען אין איין מרחץ אריין, טוען זיך גלייך אויס אין איין אלגעמיין צימער, וואו עס זענען דא אנדערע הונדערט אזעלכע פארפאלקען און וועלכע טוען זיך אויך אויס נאקעט, ווי די מאמע האט זיי געהאט.

נאקעטקייט, — זאגען די יאפאנעזער, — קאן שאקירען נאר אין גאס, אדער אין שטוב. געהט מען אבער אין באד אריין, עקט זיך די מאראל און עס איז נישט קיין זינד, ווארים מען קען דאך נישט ערווארטען, אז מען זאל זיך באדען אין די מלבושים.

און צו האבען בעזונדערע בעדער, צו דעם האבען זיך די יאפאנעזער נישט הערטראכט ביז איצט.

ב. לערנער.

— דורך —
עברי 3 חדשים
פון א־ב ביז עברי און דאווענען דורך 3 חדשים
ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר אן
דורך מלמדים־ספעציאליסטען אין דעם
בעוואוסטען רעליגיעזען
גן־ילדים ◆ פרעבעל שולע ◆
ביים בית־ספר „תורה־ודת"
פל. וואלנאשטשי (נייע סטאפ) 6
קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.
איינשרייבונגען ווערען אנגענומען פון 1—11 מיטאג.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקה.
און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט לאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 27 יט אדר ב' תרצ"ב

מעריב
זון-אויפגאנג 5.28
זון-אונטערגאנג 5.57

פון האנדעלס געריכט

עני׳ז „ווידז. מאנופאקטור" ווידער פאר׳ן געריכט. — רעגולאציע - פארשלאג פון לייבוש פשיגורסקי אפגעלעגט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז בנוגע דעם „נאדזור" פון דער „ווידז מאנופאקטור" בע-שטימט געווארען אנ׳עפענטליכער אפמאך, מחמת די פירמע האט פארגעלעגט א רעגולאציע-פראיעקט אויף 50 פראצ. אויסצוצאהלען אין 4 האלב-יעהר-ליכע ראטעס, און די קרעדיטארען, וואס וועלען מסכים זיין, אז די חובות זאלען זיי אויסגעצאהלט ווערען אין משך פון 10 יאהר, גאראנטירט די פירמע אויסצוצאהלען די פולע 100 פראצענט.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם פארשלאג, זענען די בעלי-חובות אויפגעפאדערט געווארען אנצומעל-דען ווייערע שולדען פון 15-טען ביז׳ן 22-סטען מערץ אין דער „ווידז. מאנופאקטור".

פערטרעטער פון אויסלענדישע פירמעס, הא-בען זיך געווענדעט צום געריכט, צו פראלאנגירען דעם טערמין אויף אנצומעלדען די חובות ביז׳ן 26-טען אפריל ד. י., כדי די אויסלענדישע פירמעס זאלען האבען די מעגליכקייט צוצושיקען די פרע-טענציעס. זיי פאדערען אויך, אז דאס אנמעלדען די חובות, זאל נישט פארקומען אין דער ווידז. מאנופ. נאר אין געריכט.

אויף דער לעצטער זיצונג איז די ביטע פון די אויסלענדישע פערטרעטער בעטראכט געווארען דורכ׳ן געריכט. דאס געריכט האט די ביטע אפגע-ווארפען...

* * *

די פירמע „לייבוש פשיגורסקי", פאבריק פון ביינוואל-סחורות (נאוואמיעסקא 15), האט אין יולי ס. י. בעקומען א „נאדזור" אויף 3 חדשים.

אויף דער פערזאמלונג פון די קרעדיטארען דעם 27-טען פעברואר ד. י. האט די פירמע פארגעלעגט צו רעגולירען די חובות אויף 70 פר. אויסצוצאהלען אין 4 ראטעס.

אויף דער לעצטער זיצונג, האט א בעפול-מעכטיגטער פון א קרעדיטאר פעררופענדיג זיך אויף אנ׳עדות פעסטגעשטעלט, אז פשיגורסקי האט מאנכע פון זיינע בעלי-חובות אויסגעצאהלט די פולע הונדערט פראצענט, צוליב וואס ער האט געבעטען נישט צו בעשטעטיגען פשיגורסקי׳ס רעגו-לאציע-פראיעקט.

דאס געריכט האט בעשלאסען, אפצולעגען דאס בעשטעטיגען די רעגולאציע, ביז ס׳וועט אויסגעהערט ווערען דער עדות.

* * *

שמואל לאסמאן, לעדער-סוחר (קילינסקא 37) איז מיט א צייט צוריק פערעפענטליכט געווארען אנ׳אויפאדלאשטש. צוליב דעם, וואס די אופאד-לאשטש-מאסע האט נישט קיין שום אקטיוון, האט זיך דער סינדיק געווענדעט צום געריכט, אויפצו-הויבען דעם אופאדלאשטש.

דאס געריכט האט דעם פארשלאג נישט בע-שטעטיגט און דעם ענין איבערגעגעבען דעם פראקוראר.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע ארנאלד שווארץ, פערקויף פון הייק-מאטער-יאל (פשעיאזד 90) איז אלס סינדיק נאמינירט געווארען אדוו. אייזנעראוויטש.

משוגענע הינד

צוביסען א 12-יאהריגען יונגעל אויף דער עמיליע-גאס

אין לאדז און אין דער לאדזער וואיע-וואודזטווע זענען לעצטענס פערנאטירט געווארען א סך פאלען פון משוגעת ביי הינד און קעץ.

עס ווערט דעריבער דערמאהנט, אז לויט דער פעראָרדנונג פון וואיעוואדע פון 24 יוני וועגען בעקעמפען משוגעת ביי הינד, מוזען אפגע-היט ווערען פאלגענדע פארשריפטען:

1) בייזע הינד מוזען געהאלטען ווערען צוגעבונדען.

2) אנדערע הינד מוזען געפיהרט ווערען אויף שטריקלעך.

3) אין יעדען פאל פון משוגעת, אדער אפילו חשד, מעלדען אין נאהענטסטען קאמיסאריאט אדער דירעקט אין דער סטאראסטווע.

4) קראנקע הינד אדער קעץ איזאלירען.

5) מעלדען אין פערלויף פון 10 טעג אין גמינע-אמט אדער אין מאגיסטראט וועגען יעדען צוקומען אדער אפקומען פון הינד.

* * *

אויף עמיליע גאס האט א הונד שטארק צוביסען דעם 12-יעהריגען מארצעלי טשעכאמסקי.

אזוי-ווי דער הונד האט זיך ארויסגעוויזען צו זיין משוגע, האבען די פערבייגעהער איהם דער׳הרג׳עט מיט שטעקענס.

דער שטאטישער וועטערינאר-אמט האט בע-טראכט דעם טויטען הונד און ס׳האט זיך פאקטיש ארויסגעוויזען, אז ער איז געווען משוגע.

דעם צוביסענעם יונגעלע האט מען געמאכט די געהעריגע איינשפריצונגען, און ער איז איבער-געלאזט געווארען אין שפיטאל אויף אבסערוואציע.

זי האט 4 מענער און ער האט 2 ווייבער

אזא פאר-פאלק האט זיך געג׳גט אין ראבינאט

דאס וואס מיר וועלען דא דערצעהלען איז נישט קיין פאנטאזיע. דער סוף פון איהר האט זיך ערשט די לעצטע טעג אפגעשפילט ביי איבעם פון די הייגע מורא-הוראה׳ר אויף פאמארסקא גאס.

אייגענטליך איז די מעשה גאר א פשוטע. עס איז פארגעקומען א גט צווישען א פארפאלק, איי וואס די פרוי איז געווען עלטער פון דעם מאן מיט פופצעהן יאהר איז אויך נישט אזוי שרעקליך, די סענסאציע איז אבער די, וואס דער מאן האט בעת דעם גט געהאט — 2 ווייבער און די פרוי סך הכל 4 מענער, איצט וועלען מיר דערצעהלען די מעשה געגנוי.

חוה ראכמאן, איז א לאדזערין וואוינט אויף באלוט און שטאמט פון א גאנץ אנשטענדיגער אר-בייטער-משפחה. זי אליין אבער האט שוין פון זייט דעמאלט ווען זי איז געווארען א דערוואקסען מיי-דעל אנגעהויבען צו פערדרעהען יונגעליים דעם קאפ זיך געליבט מיט זיי, שפעטער חתונה געהאט און דערנאך דעם מאן געשיקט ווי דער פעפער וואקסט, מיט דעם ערשטען מאן האט חוה חתונה געהאט אנ׳ערך צעהן יאהר צוריק, זי ווייסט נאר, אז דער מאן האט געהייסען שלמה און געשטאמט פון קאליש זיין פאמיליען-נאמען געדענקט חוה נישט, אהער גויל גארנישט געדענקען. באלד נאך דער חתונה האט זי איהם געוויסען, וואס פאר אנ׳אשת חיל קען, און ער איז פון איהר ענטלאפען. חוה האט אפילו נישט געפרובט איהם נאכצויאגען און אפילו נישט איהם אויפצוזוכען. די דאזיגע ענערגיע האט זי ליבער אנ געווענדט אויף צו זוכען א פרישען מאן, וועלכער האט זיך איהר טאקע באלד אונטערגערוקט. אין דער שעהנער און היציגער חוה האט זיך פערליבט א לאדזער שוסטער יונה לייפציגער. חוה האט נישט דערצעהלט, אז זי האט א מאן, מיט וועלכען זי האט זיך נישט געג׳ט, (ווי זי ערקלערט האט זי דערפון פערגעסען), און האט חתונה-געהאט מיט יונה׳ן, נאר אויך דער דאזיגער שידוך האט נישט עולה-יפה געווען. נישט אזוי לייכט איז געווען אויסצוהאלטען ביי חוה׳ן און יונה האט נאכגעטון דעם ביישפיל פון זיין פארגענגער און איז אויך אוועק פון חוה׳ן אהן א ריי-געזונד און ווי אין וואסער אריין. קיין שום ידיעה איז וועגען איהם נישט געווען. מ׳דארף נישט מיינען אז חוה האט ז׳ערפון געהאט גרויס עגמת נפש, ס׳האט איהר נישט געלויבט אפילו אויף א פאסט-מארקע אויסצוגע-בען אויף צו געפינען איהר צווייטען מאן. זי האט געזוכט א דריטען און טאקע באלד געפינען אין דער פערזאן פון א בעלכאטאווער וועגען יונתן גייזער, מיט וועלכען זי האט באלד געשטעלט א חופה, מיט דעם דאזיגען יונתן האט חוה שוין יא געלעבט א שטיקעל צייט אבער ער האט זיך באלד דער-וואוסט פון די צוויי ערשטע מענער פון זיין ערשטען ווייב, און ער האט איהר געזאגט א „גוטען" און בלייבענדיג אין לאדז האט ער פון איהר נישט געוואלט וויסען, ער האט זי אפילו געוואלט גט׳ן, אבער זי האט נישט געוואלט. חוה האט בעשלאסען נישט ארומצוגעהען ליידיג. און געזוכט א פערטען מאן. דאס איז אבער שוין נישט געווען אזוי לייכט. די יאהרען האבען זיך איהר געלעגט אויפ׳ן פנים, זי האט שוין נישט געהאט דעמזעלבען טעמ-פעראמענט וואס אמאל, זי האט נישט רעזיגנירט און דער אויסוואהל איז גזעפאלען אויף אחתונה-געהאטען יונגערמאנטשיק פון 21 יאהר, וועלכער האט נישט איינגאנצען בשלום געלעבט מיט זיין ווייב, דער יונגערמאן האט זיך אויך נישט שטארק איבערגענומען דערמיט וואס ער האט א ווייב און איז אוועק צום רב און געשטעלט אחופה מיט חוה׳ן, וועלכע האט גלייכצייטיג 4 מענער.

ערשט דאס פערראטענע ווייבעל פון דעם יונ-גערמאן האט נישט געשוויגען. זי איז אוועק צום ראבינאט און דערצעהלט די גאנצע געשיכטע, מען האט ארויסגערופען חוה׳ן און דעם יונגערמאן און די געצוואונגען צו מאכען א סוף צו דעם דאזיגען ש/שלת. דער יונגערמאן האט מיט איין קלאפ אפ-געג׳ט צוויי ווייבער, חוה האט ביי דיזעלבע געלע-גענהייט אפגעגט צוויי מענער, וועלכע געפינען זיך אין לאדז. די איבעריגע צוויי דארף זי אויך גט׳ן, מ׳ווייסט אבער נישט, וואו זיי געפינען זיך, דער ראַ-בינאט בעמיהט זיך זיי אויסצוגעפינען.

דער ד"ר שטארקער ארויסגעלאזט

אויף קויציע פון דער אויספארשונגס-טורמע

בידוע האט זיך מיט דער אפערע פונ׳ם ד"ר מיעטשיסלאוו שטארקער, מחמת די פיל אנקלאגעס, פערנומען די אויספארשונגס-מאכט, וועלכע האט, נאך דער אדורכגעפיהרטער אויספארשונג, איבער-געגעבען דעם ענין צו דער לאדזער פראקוראטור.

לויט א בעשלוס פון פראקוראר איז דער ד"ר שטארקער אריינגעזעצט געווארען אין דער אויספארשונגס-טורמע אויף קאפערניקא.

פון דער טורמע ארויס האט זיך ד"ר שטאר-קער געווענדעט צו דער דאקטוירים-קאמער און צום לאדזער דאקטוירים-פעראיין, בעטענדיג וועגען אנ׳אינטערווענץ אין זיין ענין, און וועגען עווענ-טועלער הילף ביים אריבערפיהרען איהם אין שפיטאל.

די אינטערווענץ פון עטליכע דאקטוירים האט נישט געבראכט צו קיין רעזולטאט.

אויף דער טורמע-דאקטאר, וועלכער האט איהם אונטערזוכט, האט דערקלעהרט, אז ער איז געזונד, און קאן זיך „בשלום זיצען" אין דער טורמע.

ערשט נעכטען, נאך די בעמיהונגען פון זיין משפחה און זיין פערטיידיגער, אדוו. לילקיער, איז ער אויף א קויציע בעפרייט געווארען פון דער טורמע.

די אויספארשונג ווערט דאך פארטגעזעצט, און מחמת דעם פיל-גנזאמעלטען מאטעריאל, וועט זי דויערען נאך עטליכע וואכען.

אפגעלייגט די וואהלען אין דער קראנקען-קאסע

(א) פון מאסגעבענדע קוואלען דערוויסען מיר זיך, אז אין שייכות מיט דער שלעכטער ווירטשאפטליכער קאניונקטור, וועלען די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע, וואס האבען געזאלט פארקומען אין מאי, פארקומען ערשט אין הערבסט ה. י.

ארבייטער-פערזאמלונגען וועגן פערלענגערן די אונטער-שטיצונגס-צייט

(אג) אין שייכות דערמיט, וואס עס איז נאך נישט אנגעקומען קיין בעשלוס פון די מיניס-טעריומס (פאר פינאנצען און ארבייט) וועגען פרא-לאנגירען די צייט פון אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע פון 13 אויף 17 וואכען, קומען פאר אין א סך ערטער פון דער לאדזער וואיע-וואודזטווע פערזאמלונגען פון ארבייטסלאזע, וואס פאדערען די הנחה.

אזוי איז אויך אין אזארקאוו פארגעקומען א מיטינג, און עס איז ארויסגעשיקט געווארען א מעמאריאל וועגען דעם דאזיגען ענין.

געשפאלטען דעם קאפ אין דער מקווה

(א) אין דער מקווה אויף זאכאדניא 54 האט געקריגען צו׳הרג׳עט דעם קאפ און דעם פנים דער 30-יאהריגער עלעקטרא-מאנטער שמואל ראק (האט נישט קיין בעשטימטען וואוין-ארט).

גנבות

(א) אין דער זאקען-פאבריק פון אברהם סרעברניק (סאלנע 9) האט מען ארויסגעגנב׳עט אנ׳ערך 100 טוץ זאקען אין דער ווערט פון אי-בער 1400 זלאטעס.

ביי דעם בעלכאטאווער סוחר שלום פיאס-קאווסקי האט מען אויף פולנאצנא גאס 2 פון אנ-אויטאבוס ארויסגעגנב׳עט א פעקעל סחורה פאר 1200 זלאטעס.

אפטייקען

היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלע-וויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאוו-סקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ז. האמבורג (גלובנע 50), ל. פאוולאווסקי (פיעט-ריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

דער טויט אין ברונעם

דערטרונקען געווארען א 5-יעהריג קינד

דער ארבייטסלאזער אלפרעד מילער (נאפיור-קאווסקיעגא 121) איז צוזאמען מיט זיין ווייב עממא און זיין 5-יעהריגען זוהן עריק אוועק אויף די חגא-טעג צו זיין שווער ווילהעלם ערדמאן פון דארף וואלישאוו.

דער קליינער עריק, וועלכער איז געבליבען אהן אויפזיכט, איז אוועק אויפ׳ן הויף. וואו ער האט זיך געשפילט מיט קינדער.

אין א געוויסען מאמענט איז דאס יונגעל צוגעגאנגען צום ברונעם, כדי א קוק צו טון, וואס אינעווייניג טוט זיך.

ער האט זיך אבער דערביי אזוי שטארק איבערגעבויגען, אז ער איז אריינגעפאלען אינעווייניג.

אויף די געשרייען פון די איבעריגע קינדער זענען ארויסגעלאפען פון שטוב עריקס עלטערען, וועלכע האבען מיט גרויס שוועריגקייט ארויסגע-צויגען דאס יונגעלע.

דעם תיכף ארויסגערופענעם דאקטאר איז נישט געלונגען צו דערהאלטען דאס קינד ביים לעבען.

אז עריקס מוטער האט זיך וועגען דעם דערוואוסט, איז זי אריינגעפאלען אין א שגעון. מ׳האט זי אפגעפיהרט אין שראדזער קרייז-שפיטאל.

ערשטער קלאנג-קינא-טעאטער
SPLENDID
היינט זונטאג, דעם 27-טען און מארגען מאנטאג, דעם 28-טען ביז 6 א זייגער נאכמ.
דאס יאהר 1914
8002 מיט JADWIGA SMOSARSKA i WITOLD CONTI
פרייזען פון די פלעצער פון 5–12 נאכמ. 75 גר. 1 און 1,25 זל. פון 6 נאכמ. 1, 1.50 און 2 זל.
מארגען מאנטאג, דעם 28-טען, פון 6 נאכמ. פרעמיערע פון פרעכטיגען פילם
אין יעדען פארט א מעדל
אין דער הויפטראל דער סימפאטישסטער קעניג פון די לידלעך ALBERT PREJEAN

שווינדעל אויף 3 מיליאָן זלאָטעס

אין לאָדז האָט דאָס קראָקעווער שווינדעל-בענקעל פיין געאַרבייט

לעצטענס איז שוין עטליכע מאָל געשריבען געוואָרען וועגען דער אַפּעריסטישער טעטיגקייט פון אַ גאַנצער רייהע פּויזנער און גאַליצישע ווינקעל־בענקלעך, וואָס האָבען, אונטער דעם אָנשטעל, אַז זיי גיבען אַרויס הלוואות, אויף גלענצענדע בעדינגונגען, בעשווינדעלט אָהן אַ שיער דייערע לייכט־גלויביגע קלי׳ענטען.

איצט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די קאָאָפּעראַ־טיווע באַנק פון געגענזייטיגע הילף אין קראָקע, האָט בעשווינדעלט אין לאָדז און אינ׳ם גאַנצען לאַנד עטליכע טויזענד מאַן, אויף דער סומע פון העכער 3 מיליאָן זלאָטעס.

דער לאָדזער אַגענט פון דעם דאָזיגען בענקעל קאָווער בענקעל קאַזשימיעזש שטשעפּקאָווסקי (גלאָוואַצקיעגאָ 5), וועלכער האָט אַדורכגעפיהרט זיינע מאַכינאַציעס אויף 6 שערפּיען 10, איז מיט עטליכע טעג צוריק פערמשפּט געוואָרען אויף 3 חדשים טורמע.

אין לאָדז גופא זענען בעשווינדעלט געוואָרען אַנ׳ערך 1200 מאַן.

געזעלש. פאַר ארץ-ישראל-קענטשאַפט

פערזאַמלונג אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ מ. מאַרכעווקע איז פאָר געקומען אַ פערזאַמלונג צוזאַמענגערופען דורך דעם ציוניסטישען קאָמיטעט, געווידמעט דער פראַגע פון גרינדען אַ געזעלשאַפט פאַר ארץ־ ישראל־קענטשאַפט.

רעד. אינזשעני ר רעפערירט וועגען די צילען און אויפגאַבען פון דער געזעלשאַפט. „ביי ליטען — זאָגט דער רעדנער — פערנעהמען זיך מיט פּאָליטיק ספּעציאַליסטען, ביי אונז אָבער איז יעדער ייד אַ פּאָליטיקער. דאָס איז נישט קיין געזונדע ערשיי־נונג. מיר דאַרפען זיך פערנעהמען מעהר מיט׳ן רעאַלען לעבען. ארץ ישראל שטעהט אין מיטעל־פּונקט פון אונזער גאַנצען וועזען, דער ציוניזם איז געוואָרען אַנ׳אָביעקט פון וועלט־אינטערעס — און עס איז מערקווירדיג, אַז גראָד מיט ארץ־ישראל זענען מיר אַמווייניגסטען בעקאַנט. עס זענען דאָ גאַנץ אינטעליגענטע מענשען, נאַציאָנאַלע יודען, וועלכע פערנעהמען זיך מיט אַלעם אין דער וועלט, אָבער וועגען ארץ ישראל האָבען זיי גאַנץ קנאַפּע בעגריפען. צוליב דעם טאַקע איז ענטשטאַנען דער פּראָיעקט צו גרינדען די געזעלשאַפט פאַר א״י־קענטשאַפט, וועלכע זאָל געבען די מעגליכקייט אַל־זייטיג צו בעקענען זיך מיט אַלעם, וואָס איז נוגע ארץ־ישראל. די געזעלשאַפט דאַרף איינאָרדנען סיסטעמאַטישע פּאָפּולער־וויסענשאַפטליכע פאָרלע־זונגען דורך פערלעגענטע ספּעציאַליסטען, די אוי׳ס־גאַבע פון די פאָרלעזונגען וועט זיין צו געבען א) איבערזיכט איבער די וויכטיגסטע געשעהעני׳שען אין ארץ־ישראל אין משך פון דער וואָך, ב) צו בעקע־נען מיט דער געאָגראַפיע און געאָ־פּאָליטיק פון ארץ ישראל, מיט דער עטנאָגראַפיע, געשיכטע, קולטור־געשיכטע, קונסט, קאָלאָניזאַציע־פּראָבלעמען, מיט דער איצטיגער אויפבוי־אַרבייט א.אַ.וו. גלייכצייטיג ווערט אויך געפּלאַנט אַרויסצוגעבען אַ 2־וועכענט־ליכע צייט־שריפט ווי אויך קלענערע בראָשורען גע־ווידמעט א״י־פּראָגען. די לאָזונג פון דער געזעל־שאַפט איז: בעקענען זיך אַלזייטיג מיט ארץ־ישראל. דעם לאַנד פון אונזער צוקונפט, כדי מיר זאָלען נישט קומען אַהין ווי פרעמדע.

משה לימאַן זאָגט: „ארץ ישראל איז דער פערקערפּערטער תנ״ך, ביידע האָבען דעם גלייכען מזל: גוים זענען מיט זיי בעסער בעקאַנט ווי מיר, יודען... מיר דאַגעגען זענען פערקנעכטעט דורך די פּאָליטיקאַנעריי, דעסגלייכען די יוגענד, מיר מוזען מאַכען אַ סוף צו דער אונגעזונדער ערשיינונג און זיך ענדליך נעהמען ערנסט זיך בעקענען מיט ארץ־ישראל.

ה׳ אינזשע ר אַפּעלירט צולעצט צו די אַנוועזענדע צו פּראָפּאַגירען דעם געדאַנק צווישען בעקאַנטע און אָנהויבען ווערבירען מיטגלידער פאַר דער געזעלשאַפט פאַר א״י קענטשאַפט.

א מוטער פון צוויי קינדער

זיך געוואָרפען אונטער א צוג מחמת נויט

(א) מיט 3 טעג צוריק האָט מען אויף דער באַהן־ליניע צווישען וואַרשע און ווידזעוו געפונען א צושניטענעם קערפּער פון א פרוי. איצט איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז די אומגעקומענע הייסט סטאַניסלאַווואַ טוואַרדאַ, 34 יאָהר אַלט פון נאָ־פּיורקאָווסקיעגאָ 107. אַזוי - ווי האָט געליטען שטאַרקע נויט צוזאַמען איהר מאַן און 2 קינדער האָט זי בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד, און זיך געוואָרפען אונטער א צוג.

CASINO קלאַנג־קינאָ טעאַטער

גרויס קלאַנג־מייסטערווערק!

גרויסער יום־טוב־פּראָגראַם

גרעסטע קריגס־דראַמע רעזשי פון G. W. Pabst דערגרייכט נאָך דער בעסטער קריגס־ערצעהלונג פון Ernst Johansen א. נ. „Czwórka Piechurów"

„איבערפאַלער"

(מערב־פראָנט 1918)

אויסערן פּראָגר.: קלאַנג־צוגאָבע און אַקטואַליטעט, אָנהייב זונטאָג 12 ביי׳ם פּאַסיאַט, און פייערטאָג אויבילדונג

היינט — פייערליכער חנוכּת הבּית פון ישיבת „בית־ישראל"

היינט 2 א זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר די פייערליכע חנוכּת הבית פון 3 שטאָקיגען בנין פאַר „ישיבת בית ישראל" אין לאָדז שוו יאַקובאַ 12, וועלכע פייערט אויך גלייכצייטיג איהר 10־יעהריגען יובילעאום.

צו דער פייערונג קומט צופאָהרען דער אַלעק־סאַנדערער רבי שליט״א, וועלכער וועט עפענען די נייע ישיבה־געביידע. עס קומען אויך צופאָהרען א גאַנצע רייהע רבנים.

די ישיבה „בית ישראל" איז געגרינדעט געוואָרען מיט 10 יאָהר צוריק אויפ׳ן נאָמען פון בעל ישמח ישראל מאַלעקסאַנדער.

מיט 4 יאָהר צוריק איז ריף געוואָרען דער געדאַנק ביי די פערוואַלטונג פון דער ישיבה צוצובויען אויסצובויען אַן אייגען הויז פאַר דער ישיבה. צו דעם צוועק האָט ר׳ ישראל׳קע פריימאַן געשאָנקען א פּלאַץ אויף שוו. יאַקובאַ 12 און יעצט אויסגעבויט דעם 3־שטאָקיגען בנין.

פאָרטראַג פון ד״ר וואָלפגאַנג פון ווייזל

מיטוואָך וועט דער רעוויזיאָניסטען־פיהרער ד״ר וואָלפגאַנג פון ווייזל (ירושלים) האַלטען אַנ׳ אינטערעסאַנטען רעפעראַט אויף ד. ט.: „ציוניזם און דער קאָמוניזם אַלס לעזונג פון יודישע פּראָבלעם".

דער רעפעראַט פון דעם חשוב׳ן גאַסט האָט אַרויסגערופען א שטאַרקען אינטערעס צווישען די ציוניסטישע און נישט־ציוניסטישע קרייזען אין אונזער שטאָט.

די שערער-קאָמיסיע ביים קלאַסען-פעראיין

אנג עהויבען אַנ׳אַקציע פאַר׳ן 8־שעה׳דיגען אַרבייטסטאָג

ביי די יודישע שערער־אַרבייטער הערשט אַ גע־וואַלדיג גרויסע אַרבייטסלאָזיגקייט; הונדערטער זע־נען אָהן בעשעפטיגונג אין דער אייגענער צייט ווען דער ווייט גרעסטער טייל בעשעפטיגטע אַרבייטען 10 12 און אָפטמאָל גאַנצע 16 שעה אין טאָג.

די קאָנטראָלעס, וואָס זענען לעצטענס דורכגע־פיהרט געוואָרען אין די טעקסטיל־פאַבריקען מצד די אַרבייטס־אינספּעקטאָרען האָבען גאָרנישט מיט־געווירקט אויף פערקלענערען די אַרבייטסצייט ביי די שערער צוליב דעם, וואָס זיי אַרבייטען מעהרס טענס אָפּגעזונדערט פון אַלע אַרבייטער און זענען אַזוי אַרום פון די קאָנטראָלעס געוואָרען אויסגע־מיטען.

די שערער־פאַך־קאָמיסיע בים קלאַסען־טעקס־טיל־פעראיין פון די יודישע, דייטשע און פּוילישע שערער, האָט דעריבער בעשלאָסען אָנצוהויבען אַן אַקציע פאַר איינפיהרען דעם 8־שעהדיגען אַרבייטס־טאָג ביי די שערער־אַרבייטער.

צו דעם צוועק זענען שוין אַרויסגעשיקט געוואָ־רען ענטשפּרעכענדע בריף צו די אונטערנעהמער און אַרבייטס־אינספּעקטאָרען.

כדי די שערער־אַרבייטער גענוי צו אינפאָרמי־רען וועגען דער גאַנצער אַקציע קומט פאָר אַ פער־זאַמלונג היינט זונטאָג אָוונט, אין לאָקאַל פון טעקסטיל־פעראיין אָגראָדאָווע 9.

אָפענער בריף צו דער פער־וואַלטונג פון „לינת-הצדק"

פרייטאָג, האַלב 3 אין דער נאַכט האָב איך מיך געווענדעט צו דער נאַכט־פּאָגאָטאָוויע פון „לינת־הצדק" און געבעטען אַרויסצושיקען די פּאָ־ג״טאָוויע צו מיין פאָטער וואָס האָט בעקומען א נירען־אַטאַק. דאָ אָבער – צו מיין גרויס פער־וואונדערונג האָט מען מיר ערקלערט, אַז די פּאָ־גאָטאָוויע פאָהרט אַרויס נאָר ווען עס טרעפט ביי־איינעם א הערץ־אַטאַק...

איך ווענד זיך דעריבער צו דער געעהרטער פערוואַלטונג מיט דער פראַגע, צי איז באמת דאָ אַזאַ פעראָרדנונג, ווייל עס גלויבט זיך נישט, אַז נאָר צו דעם צוועק זאָל עקזיסטירען אַזאַ נוצליכע אינסטיטוציע ווי „לינת־הצדק".

מיט דרך־ארץ
משה הערשקאָוויטש
קילינסקי 25.

יודישער אַרטיסטען־פעראיין אין פּוילען.

אין קורצען: דער אין קורצען:

„אַרטיסטען־טאָג"

אין ביידע לאָדזער יודישע טעאַטערן

פּרטים אין די ווייטערדיגע אַנאָנסען.

ר. איזראעל.

פּערעלע

א סענסאַציאָנעל־עראָטיש ער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

131

די אויספאָרשונג איז געווען אַ גאַנץ קורצע. באַלד האָט די פּאָליציי געפינען דאָס אָרט, וואָס איז געשילדערט געוואָרען דורך מרים און פרידא און דאָרט איז טאַקע געלעגען נישט קיין פערוואונדעטער נאָר אַ טויטער דער פערשוין, וועלכער האָט בעקומען אַזאַ שטאַרקען קלאַפּ פון מרים׳ען דער פערשוין האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַלס אַ בעקאַנטער פערברעכער, אַלס אָנפיהרער פון דער אונטערוועלט. מרים און פרידא זענען דורך דער פּאָליציי אַפילו נישט פערהאַלטען געוואָרען. די אויפמערקזאַמקייט פון דער פּאָליציי איז איצט געווען געווענדעט אין דער ריכטונג, אויפצוזוכען דעם „מענש" מיט די „שלאַנגען־אויגען", וועלכער האָט צוגערויבט מרים׳ען און וועלכען מ׳האָט שוין לאַנג פאַר פערשידענע פערברעכענס געזוכט אין דער פּאָליציי.

פרידא איז דערווייל געבליבען וואוינען ביי מרים׳ען.

קאַפּיטעל 25

פּערעלע הויבט אָן צו פערשטעהן...

בערנאַרד קאַלינסקי צוזאַמען מיט דאָקטאָר גאָלד זענען צוריקגעקומען קיין לאָדז נאָך זייער געשפּרעך מיט אַדוואָקאַט פּזשיגורסקי, אויב ד״ר גאָלד האָט זיך נאָך נישט געקענט זיינגאַנצען אָריענ־טירען אין דער לאַגע, האָט קאַלינסקי מיט זיין רוהיגען און געזונדען שכל זיך שוין געהאַט גע־מאַכט אַ גענויע פאָרשטעלונג וועגען דעם אַלעם, ווי׳ס ער האָט זיך ביז איצט דערוואוסט.

פאַר איהם איז געווען קלאָר ערשטענס, אַז לעאָן דרייהאָרן איז טאַקע געווען פערהייראַט מיט אָרענשטיינס טאָכטער, אַז טאַקע ער האָט צוגע־גנב׳עט, אָדער געלאָזט צו׳גנב׳ענען אָרענשטיינס ריכטיגער טעסטאַמענט, כדי זיין גרויס פערמעגען, וואָס איז געווען פּראָבלעמאַטיש, זאָל נישט אַריי־בערגעהען אין אַנדער׳ע הענד. ווייטער האָט קאַלינ־סקי גענוי געוואוסט, אַז די פרוי הזילענא אָרנשטיין, וועלכע געפינט זיך אין טורמע אַלס פערדעכטיגע אין דיעבּ גנבה פון איהר פאָטערס צוואה איז אין גאָרנישט שולדיג. ער האָט אויך געוואוסט, אַז אַנ׳אָרגאַניזירטע באַנדע, וועלכע וויל אַריינבעקומען אָרנשטיינס פערמעגען אין דער האַנד יאָגט זיך נאָך דער צוואָה, די דאָזיגע באַנדע, האָט לויט קאַ־לינסקיס מיינונג, גענויע ידיעות וועגען דעם, וואו ס׳איז די אונגעזעצליכע טאָכטער פון אָרנשטיין און מיט׳ן מאָמענט, ווען זיי וועלען בעקומען דעם אָריגינאַל פון דער צוואה אין דער האַנד אַריין, וועט דאָס ריזיגע פערמעגען געהערען צו זיי.

קאַלינסקי האָט ווייטער געוואוסט, אַז די אַלע פערברעכענס און אומגליקען, וואָס האָבען פּאַ־סירט אין דער לעצטער צייט אין זייער סביבה שטעהען אין צוזאַמענהאַנג אָט טאַקע מיט דעם גע׳יעג נאָך דער צוואה. ער האָט געוואוסט, אַז די אַלע מענשען, וועלכע האָבען זיך גערעדעט אַרום דעם ענין זענען אין איהם מעהר אָדער ווייניגער פערמישט. ביי קאַלינסקין איז געווען קלאָר אַז דער מענש מיט די „שלאַנגען אויגען" איז דער אָרגאַניזאַטאָר פון אַ געפעהרליכער באַנדע, ביי איהם איז געווען קלאָר, אַז די משפחה פון באַנקיר ראָזענטאַל איז אויך דערין פערמישט. קאַלינסקי האָט אָבער נישט געקענט פון דעם גרויסען כאַ־אָס אויפבויען קיין פעסטען בעשולדיגונגס־בנין, וועלכער זאָל קענען אַריינברענגען קלאָרקייט אין אַלעם.

אין איצטיגען מאָמענט איז קאַלינסקי געזע־סען ביי זיך אין דער וואוינונג, אַ קעגען פּערעלען און איהר דאָס אַלץ אויפגעקלערט.

— איהר ווייסט, פריילין האַלפּער׳ן, האָט קאַ־לינסקי געזאָגט, איך פיהל, אַז דאָס אַלץ, וואָס איך שטעל מיר פאָר, איז הונדערט פּראָצענט אמת, קיינעם אַנדערען וואָלט איך דאָס אַלץ נישט גע־זאָגט, אַפילו נישט ד״ר גאָלדן, וועלכער איז צו־באַאיוו, פאַר די דאָזיגע אַלע שרעקליכע זאַכען, מיט אייך וויל איך וועגען דעם רעדען, ווייל איך האַלט, איך פאַר אַ קלוגען מענשען, וועלכער וועט קענען אין דעם ענין צונויף קומען און וועט קענען שטענ־דיג דינען מיט אַ קלוגער און פערשטענדליכער עצה.

— איך דאַנק אייך פאַר׳ן קאָמפּלימענט, הער קאַלינסקי, אָבער איך וויל אייך גלייך אָפּדינען מיט דעמזועלבען, איך האַלט, אַז דער ענין איז דורך אַ צופאַל אַריינגעפאַלען אין די פּאַסיגסטע הענד, כדי איהם אויפצוקלעהרען, איך בין צופיל אַנ׳אַזשירט דערין, אַז איך זאָל קענען אַ קלוגע עצה געבען, איהר דאַרפט מיך פערשטעהען הער קאַלינסקי, איך ווייס נישט, אויב איהר קענט מיין לעבענס־געשיכטע, איך ווייס נישט אויב איך איז בעקאַנט דאָס ווי אַזוי איך האָב מיך געדראַפּעט אויף דער לייטער פון קאַריערע, ביז איך בין געוואָרען די קאַסירער׳ין פון ראָזענטאַלס באַנק, דאָס איבריגע אָבער ווייסט איהר שוין גענוי. איהר ווייסט יוצא פאַר מיר איז, אָבער בעסער געזאָגט, וואָס פאַר מיר איז געווען לעאָן, ווי שטאַרק איך האָב צו ליב איהם געליטען. איהר ווייסט אונזער פּראַ שווערע בעשולדיגונג איך שטעה, און וועלכע קען מיך פיה־רען ווי ווייט אַוועק, איך בין נאָך אַפילו נישט גע־ווען דאַנקען גאָנסקין פאַר דער קוויטונג, וואָס ער האָט פאַר מיר אַריינגעטראָגען, און איצט ווען עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז לעאָן איז דער הויפּט־אַקס אַרום וועלכער ס׳דרעהט זיך די שרעקליכע געשעהעניש, פערשטעהט איהר אַליין, אַז איך וועל אייך שוין קיין קלוגע עצה אין דער אַנגעלעגענהייט נישט קענען געבען.

— דאָס איז שוין מעהר נישט קיין גרויס געהיימניש, האָט קאַלינסקי געענטפערט, ס׳הויבט אַלץ אָן אַרויסצוקומען אויף דער אויבערפלאַך, איך בין זיכער, אַז נישט נאָר איהר זענט אַנגאַזשירט אין דעם, נאָר מיר אַלע, וועלכע זענען געקומען אין בעריהרונג און געשטאַנען אין נאָהענטע בעצי־הונגען מיט לעאָנען, און ווער ווייס...

— וואָס האָט איהר געוואָלט זאָגען קאַלינסקי?

(פאָרזעצונג קומט).

ארץ־ישראל׳דיגע מצות אין לאָדז

ווי מען אינפאָרמירט אונז פון „תוצרת ארץ־ישראל" וועט דאָס יאָהר זיין אין פערקויף ארץ־ישראל־דיגע מצות פון באַראָן ראָטשילדס מיהלען אין חיפה. אויך דער ארץ־ישראלדיגער שמן זית זך איז כשר לפסח.

דער קינסטלער אַרטור שיק
איז געקומען צום הרעז סיין לאָדז

אין לאָדז ווײלט איצט דער בעריהמטער לאָדזער קינסטלער אַרטור שיק, וועלכער וואוינט די לעצטע יאָהרען אין פּאַריז און האָט זיך קונה שם געווען אין דער גאַנצער קינסטלערישער וועלט מיט זיין קאַפּיטאַלער, גראַפישער אַרבייט א.ג. „דער קאַרלישער סטאַטוט".

אַרטור שיק האָט מפרסם געמאַכט אין דער קינסטלערישער וועלט דעם גוטען נאָמען פון לאָדז, און דעריבער מעלדען מיר מיט צופרידענהייט וועגען זיין איצטיגען וויזיט אין דער היים־שטאָט, וואו ער וועט האָבען אַנ׳אויסשטעלונג פון זיינע לעצטע ווערק.

חומאַניטאַרע פלאַצובקע, וואָס איז ווערט אַלזייטיג אונטערשטיצט צו ווערען

צווישען אַ סך פערדינסטפולע פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפטען פון אונזער שטאָט פערנעהמט דעם אויבען אָן די געז. „בקור חולים".

די דאָזיגע געזעלשאַפט וואָס טראָגט זייט 50 יאָהר פון איהר עקזיסטענץ ערנסטליכע הילף די אָרימסטע איינוואוינער פון לאָדז, האָט זיך מיט רוהם פערשריבען אין דער געשיכטע פון פילאַנטראָפּיע פון אונזער שטאָט.

אויסערדעם גיבען די געז. „בקור חולים" און „אוזדראָוויסקאַ" די אָרימע רעקאָנוואַלעסצענטען פאַר אַ מיניאַמאַלע אָפּצאָהלונג די מעגליכקייט צוריקצובעקומען אויף דער פרישער לופט נייע קרעפטען.

די דאָזיגע ניצליכע הומאַניטאַרע פלאַצובקע געניסט פון מינימאַלע סובסידיעס און דערהאַלט זיך הויפּטזעכליך פון זאַמלונגען און נדבות פון די מיטגלידער. אַלזאָ דעריבער פערדינט די געז. „בקור חולים" די ווייטגעהענדסטע אָפּערוויליגקייט מצד דער לאָדזער געזעלשאַפט.

א נייע פיליע פון באַטאַ

נישט לאַנג ווי די פירמע באַטאַ האָט ערעפענט אין לאָדז דאָס ערשטע געשעפט אויף פיעטריקאָווער 87. דער פערסאָנאַל האָט פשוט נישט געקענט באַוויזען צו באַדינען די קונדשאַפט. צו דער בעקוועמליכקייט האָט די פירמע באַטאַ באַשלאָסען צו עפענען נאָך א פיליע אויף נאַוואָ־מיעסקאַ 1 פאר די איינוואוינער פון צפון׳דיגען קוואַרטאַל פון לאָדז.

דאָס געשעפט איז געשמאַקפול איינגעאָרדענט און דער לאַגער איז פערזעהען מיט א רייכען אויסוואַהל פון אַלע סאָרטען שיך.

ביי אסטמא און האַרצקראַנקהייטען

ברוסט און לונגען־ליידען, שקראָפול און שילד־דריזען־פערגרעסערונג און קראָפּפבילדונג איז די רעגולירונג פון דער דאַרם־טעטיגקייט דורכ׳ן געברויך פון נאַטירליכען ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

פון גרויסער הילפטיגקייט.

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד־אַפּטעקס נעם

מאָרגען פייערליכע ערעפנונג
פון מאַנע קאַצ׳ס בילדער־אויסשטעלונג

מאָרגען, מאָנטאָג 12 אַ זייגער פאַרמיטאַג קומט פאָר אין די הערליכע סאַלאָנען פון „פיליפּסען", פּיעטרקאָווער 104, די פייערליכע ערעפנונג פון דער בילדער־אויסשטעלונג פון דעם בעריהמטען יודישען קונסטמאָלער פון פּאַריז מאַנע קאַק.

קאַץ געהערט צו די אינטערעסאַנטסטע מאָלער פון אונזער צייט.

צו דער פייערליכער ערעפנונג פון קאַץ׳ס בילדער־אויסשטעלונג, וועלכע קומט פאָר אונטער׳ן פראָטעקטאָראַט פון פראַנצויזישען קאָנסול אין לאָדז, ה׳ סאַלאַדין, ווערט זיך זיכער פערזאַמלען די גאַנצע לאָדזער אינטעליגענץ.

היינט קאָנצערט־ראַוט אין „הזמיר"

היינט אָוועגד אָרדענט איין דער היגער „הזמיר" אַ קאָנצערט־ראַוט. אין מוזיקאַלישען טייל פון ראַוט געהען אריין א רייהע שאַפונגען פון די בעדייטענדסטע קאָמפּאָזיטאָרען אויסגעפיהרט דורך דעם כאָר, אָרקעסטער און סאָליסטען. אויסער דעם ווערען אויך אויפטרעטען מיט א רייך־פּראָגראַם די העברעאישע און יודישע דראַמאַטישע סטודיעס ביים „הזמיר". נאָכ׳ן קאָנצערט טייל איז פאָרגעזעהען א פערוויילונג מיט טענץ אויף א גאַנצע נאַכט.

דזשעק רעכטצייט
אין פילהאַרמאָניע

היינט זונטאָג, און מאָרגען מאָנטאָג ווערט געשפּילט די גרויסע סוקסעס־אָפּערעטע פון דזשעק רעכטצייט „דער פרעהליכער ציגיינער" אין דער אָפּערעטע זינגט דזשעק רעכטצייט זיין גרויסען פּאָפּורי־שלאַגער אין 8 שפּראַכען, מיט זייער אַלע פאָלקס־טענץ, צוזאַמען מיט דער בעליבטער אַרטיסטין־זינגערין יוכבד זילבערג, און דעם גאַנצען אַנסאַמבל פון פילהאַרמאָניע. היינט 4 ביינאַכט צום לעצטען מאָל די גרעסטע סענסאַציאָנעלע פּיעסע „איציקל גנב" מיט דזשעק רעכטצייט אין דער טיטול־ראָל.

היינט שפּילט „אַרדט" 3 מאָל
דעם גלענצענדען פּראָגראַם „לאָדז לאַכט שוין ווידער"

היינט ווערט אין „אַרדט" געשפּילט 3 מאָל דער גלענצענדער געמישטער פּראָגראַם א.נ. „לאָדז לאַכט שוין ווידער", וועלכער ענטהאַלט די בעסטע נומערען פון דעם ערשטען פּראָגראַם „מ׳לאַכט פון דער וועלט" (מיט דער לאָדזער רעוויע: „ביינאַכט אויפ׳ן פרייהייטס־פּלאַץ") פון צווייטען פּראָגראַם א. ב. „שמחות ביי יודען", און אַלס צוגאָב אַזעלכע שלאַגערס ווי „יודען זינגען", „שלום בית", „יודישע קאָזאַקען", א.א.וו.

דער איצטיגער געמישטער פּראָגראַם „לאָדז לאַכט שוין ווידער" וועט געשפּילט ווערען נאָר נאָך עטליכע טעג, און דאַן קומט די פּוילישטענדיג נייע ערב־פּסח־פּרעמיערע, וואָס ווערט איצט פּראָבירט און צו וועלכער עס ווערען שוין געמאַכט די לעצטע צוגרייטונגען.

היינט ווערט געשפּילט 3 מאָל: 4 אַזייגער (צו די ביליגסטע פּרייזען), 7.45 און 10 אין אָוועגד.

ראַדיאָ־פּראָגראַם
זונטאָג, דעם 27 מערץ 1932

10,00 גאָטעס־דינסט. 11,58 צייט־סיגנאַל. 12,10 קאָמוניקאַט. 12,15 גראַמאָפאָן. 12,35 זעלנערישע אוידיציע. 4,00 קאָנצערט. 5,00 לייכטע מוזיק. 6,00 פאַר קינדער. 6.30 געזאַנג. 7,00 מוזיק. 8,15 פעליעטאָן. 8,30 קאָנצערט. 9,45 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 10,00 לייכטע און טאַנץ־מוזיק.

אין לאַנד וואו מזרח און מערב טרעפען זיך

(ענדע פון דער 4. זייט).

קראַנקהייט. אַזוי איז אויך גוט בעקאַנט דער קעניגליכער הויף און די פערזאָן פון קעניג אַלעקסאַנדער מיט זיינע סימפּאַטיעס פאַר די יודיש־נאַציאָנאַלע אַספּיראַציעס.

פערהאַן אין אַלט־סערביען נאָך אַ גאַנצע רייה קלענערע יודישע ישובים, די בעדייטענדסטע צווישען זיי זענען די שטעטלעך סקאָפּליאַ און ביש, באַהענט פון דער גריכישער גרעניץ, דאָ וואוינען כמעט אויסשליסליך ספרדישע יודען. אויסערליך שוין שטאַרק אַסימילירטע, אָבער איבערליך נאָך בגנץ וואַרימע יודען. צום גרעסטען טייל רעדען זיי דאָס שפּאַניאָלישע יודיש „לאַדינאָ", אויך אין בעלגראַד רעדען ספרדישע יודען נאָך צו גרעסטען טייל לאַדינאָ. עס איז זאָגאַר פערהאַן אַ בעוועגונג אַרויסצוגעבען אַ צייטונג אין דער דאָזיגער שפּראַך.

— סאַראַיעוואָ, די שטאָט, וועלכע איז בישט וויילענדיג אין זומער 1914 געוואָרען אויף אַ הוילע דער צענטראַל־פּונקט און האָט געצויגען אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון דער גאַנצער אייראָפּעאישער פּרעסע און עפענטליכען אינטערעס. דאָ האָט אין יולי 1914 דער סערבישער סטודענט פּרינציפּ, דערשאָסען דאָס טראָנפאָלגער־פּאָר פון עסטרייך־אונגאַרן און פון דאַנען האָט זיך אייגענטליך דירעקט אַנגעצונדען די וועלט־שריפה, וויבאַלד שטודירט דאָ אַ גרויסקומאָל באָך דער דאָזיגער סטודענט.

דער אָרימער יודישער קוואַרטאַל פון יוגאָסלאַוויען איז אין סאַראַיעוואָ. פון איין זייט אַ מערב־אייראָפּעאישער איינגעאָרדנעטער יודישער ישוב און פון דער צווייטער זייט אַ אָרימע יודישע מאַסע, דיזעלבע ווי אין סאַלאָניקי אָדער סטאַמבול. יודען שטייען דאָ אויפ׳ן מאַרק אונטער דער ברעננענדער און פון אָריענט מיט זייערע קליינע מסחרים, ווייבער מיט פאַרביגע בונטע פאַטשיילעס, אויף די קעפּ מיט שוואַרץ האָריגע און שוואַרץ אויגיקע חנודיג פערשמירטע יודישע קינדערלעך אויף די הענט, טראָגען אויף די קעפּ קאָפּעלעך מיט טייג צום בעקער, וועלכער שטייט דאָ מיט זיין בעקעריי אויף דער אָפענער גאַס. אַ יודישער סוחר זיצט מיט פערלייגטע פיס הינטער זיך פאַר זיין אָפענער קראָם און ברומט אַ קאַפּיטעל תהילים, אין דרויסען פאַר׳ן שוהל טראָגט אַנ׳אַנדער יוד מיט אַ צודרייטען קאַפּעליוש וועלכער איז האַלב העסקע האַלב יאַרמולקע אַ קרוג לאַקריץ לימאָנאַד און זינגט אויס זיין סחורה אויפ׳ן קול, אויפ׳ן מינאַרעט פון מעטשעט שרייט דער מואַזין דער מוסולמענישער חזן און רופט מיט אַ טרעלען און דריידלען צום אָוועגד־געבעט...

איך בוט זיך אַריין אין דער הערבייאינער שוהל צו מנחה, עס איז שוין באַלד באַכ׳ן דאַווענען. דער חזן זינגט מיט אַ אומעטיג באַגענדיגען אָריענטאַלישע נגון, — די אַלטע טראַדיציאָנעלע יודישע מעלאָדיעס, וועלכע איהר קענט אין אַלע אַנדערע שטעט און מדינות פון דער יודישער וועלט אין סאַראַיעוואָ, סטאַמבול אָדער קאַירא.

(יט״אַ) צ. ה. וואַקסמאַן.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל־טעאַטער

אַלע 1־טער מאַי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

גאַסטשפּילן פון לאָדזער קאַמעראַל און קליינקונסט־טעאַטער **„אַררט"**

קינסטל. אָנפ.: מ. בראָדערזאָן.

לעצטע טעג 3 פאָרשטעלונגען 3

היינט, זונטאָג

4 נאָכמיטאָג גרויסע הנחה־פאָרשטעלונג

פאַר אַרבייטער און אַרבייטער־אינטעליגענץ פון 50 גר. ביז 1 זל. 1־טע רייה

צווייטע פאָרשטעלונג 8 אָוועגד — דריטע פאָרשטעלונג 10 אָוועגד

ווידערהאָלונג פון גראַנדיעזען פּראָגראַם פון בלויז געלעכטער

לאָדז לאַכט שוין ווידער!...

2 טיילען, 12 שלאַגער־נומערן. / אַנאָנס! אין די נאָהענטסטע טעג אַ פייערליכע פּרעמיערע!

בילעטען שוין צו בעקומען פון 12 ביינאַכט אין קאַסע פון טעאַטער.

א פּאָפּולערע יודישע פאָלקס־ביבליאָטעק פאַר אַייז גילדען

אַ גרופּע פון אַרבייטער־אינטעליגענץ, וועלכע איז פּעראינטערעסירט צו פערשפּרייטען אַרבייטס־קולטור צווישען יודען, הויבט אָן אַרויסצוגעבען אין וואַרשא אַ פּאָפּולער׳ע יודישע פאָלקס־ביבליאָטעק, דער יודישער לעזער זאָל קאָנען בעקומען יעדען חודש אַ גוט און שעהן געדרוקט בוך, צו אַ מינימום־ביליגען פּרייז פון איין גילדען.

מיר געהען נישט אַרויסגעבען סתם קיין ביכער צום לעזען. דער יסוד פון אונזער אונטערנעהמונג איז אַרבייטס־קולטור און יודיש־מענשליכע דערקענטעניש צווישען יודען. מיר ווילען וועקען אונזער פּעריאָדישע בירגערליכע מאָסע צו אַקטיוויטעט, געזונד־פיזישער האַרפּאַשנעקייט און נאַציאָנאַל־יודישער בעזינונג, אונזער אויסגאַבע איז איבּגאַנצען אויסער פּאָליטיק, אונז אינטערעסירט איבערהויפּט דאָס יודישע פּראָבלעם פון ערד און אַרבייט אין דעם ליכט פון נאַציאָנאַל־יודישער וועלט־ליכקייט.

מיר שפּאַנען אַריבער אין דער יודישער ליטעראַטור אונזער בעליבטע פּאַסיווע ראָמאַנטיק פון׳ם קליינעם שטעטעל. מיר לאָזען ווייט הינטער זיך מנחם מענדעלס אָפּטימיסטישען בטחון פון גוטמוטיג־בטלנ׳ערשער ליידיג־געהעריי און מיר פּערהערליכען נישט מעהר מיט אויסגעשטרעקטע העלזער אונזער פאָלקסטימליך יודישען מאַרטיר־ערטום אונזער פּראָגראַם איז די געגענוואַרט פון דראַנג צו פיזישער געזונדונג און נאַציאָנאַל־פּראָלעטאַרישען רענעסאַנס.

נאָר אונזערע מעגליכקייטען זענען דערווייל זעהר בעשיידען. ביז מיר ווילען זיך צונויפרעדען וועגען אונזערע צילען מיט יודישע און נישט־יודישע שרייבער וועגען דעם מאַטעריאַל, וואָס אונז אינטערעסירט פאַר דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק, זענען מיר געצוואונגען אַרויסצוגעבען דעם ערשטען האַלב יאָהר בלויז איין בוך יעדע צוויי חדשים.

דאָס ערשטע בוך פון דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק וועט זיין אַ פּיאָנערען־בוך פון האַרץ־פּאַשנעם יודישען דאָרפס־לעבען. ס׳איז אַ ראָמאַן, וואו עס ווערט געשילדערט די שפע פון דער ערד און די אַרבייטס־פרייד פון דעם יודען, וואָס דערקענט זיך צו דער נאַטור, פון וועלכער ער איז אָבגעריסען איב׳ם משך פון דורות.

דאָס צווייטע בוך וועט זיין אַ באַנד אַראַביש־פאָלקסטימליכע געשיכטען. אונזער גורל אין דער וועלט געשיכטע האָט אונז איצט ווידער אוועקגעשטעלט פּנים אל פּנים מיט די פעלקער פון׳ם איסלאַם, דאַרפען מיר קענען זייערע זיטען, זייער לעבענס שטייגער און זייער בעציהונג צו גאָט און מענש.

דאָס דריטע בוך וועט זיין געווידמעט דער יודישער פרוי.

דער מינימום־פערשפּרייטונג פון דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק דאַרף זיין פינף טויזענד אַבאָנענטען. ביי די לייכטסטע צאָהל בעדינגונגען פון 1 גילדען אַ חודש און דער ווייל בלויז איין גילדען יעדע צוויי חדשים, וואָס מעהר אַבאָנענטען מיר וועלען האָבען, אַלס בעסער וועט זיך ענטוויקלען אונזער אויסגאַבע צום נוצען פון די לעזער. אויך וועלען זיך דערמיט שאַפען מעגליכקייטען צו צאָהלען אונזערע מיטאַרבייטער דעם פּאַסיגען האָנאָראַר וועלכער איז דעם יודישען שרייבער אַזוי לעבענס־בוויטיג.

די הויפּט־פערשפּרייטער פון דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק וועלען זיין די וואַרשאָווער פערלאַגען פון „העתיד" און „השומר־הציעיר".

פאַר דעם ערשטען האַלב יאָהר דאַרף מען איינצאָהלען בלויז דריי גילדען, נאָר דאָס געלד מוז געצאָהלט ווערען פאָראויס, ווייל מיר דאַרפען וויסען וויפיל עקזעמפּלאַרען צו דרוקען. די ביכער פון אונזער אויסגאַבע וועלען אין גאַנצען נישט פערקויפט ווערען, ווייל מיר האַנדלען נישט מיט קיין ביכער, מיר ווענדען זיך צו דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס רעדט יודיש און לעזט יודיש צו אַבאָנירען די יודישע פאָלקס־ביבליאָטעק, וועלכע ווערט געשאַפען נישט צוליב געשעפט, נאָר צוליב ערציהונגס־ און אויפקלערונגס־צוועקן.

וועגען זאַמלען אַבאָנענטען פאַר דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק ווענדען מיר זיך אויך צו די יודישע פרויען־פעראיינען פון פּוילען און אויך אין אויסלאַנד, ווייל זעהר פיל וועט זיין געווידמעט אין אונזערע אויסגאַבען די אַקטועלע פרויען־פּראָבלעמען פון אונזער צייט.

דאָס ערשטע בוך אונטער דעם נאָמען: „די שפּייזערינס אין סטעפּ" ראָמאַן פון ש. ל. בלאַנק און דאָס געשיכטען־בוך „אַראַבער" פון משה סמיליאַנסקי זענען שוין אָבגעגעבען צום דרוק. ווען זיי וועלען דערשיינען, וועט וועגען דעם געמאָלדען ווערען אין דער פּרעסע און גלייך וועלען די ביכער דורך דער פּאָסט פונאַנדערגעשיקט ווערען צו די אַבאָנענטען.

ס׳ווערט אויך צוגעגרייט דער מאַטעריאַל צום דריטען בוך, וועלכער וועט זיין אויסשליסליך געווידמעט דער יודישער פרוי און צום צווייטען האַלב יאָהר ווערען איבערגעזעצט אין יודיש די אַקטועלע ווערק פון בריענער.

רעדאַקטאָרין פון דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק רחל פייגענבערג.

אַ חוץ פּריוואַטע פּערזאָנען, וועלכע סימפּאַטיזירען מיט דער אונטערנעהמונג, ווערט די אַבאָנעמענט־זאַמלונג פאַר דער יודישער פאָלקס־ביבליאָטעק איבערגעגעבען דאָ אין לאָדז צו די נאַציאָנאַלע יוגענדליכע אָרגאַניזאַציעס.

גענוי וועגען דעם וועט געמאָלדען ווערען אין דער היגער פּרעסע אין די נאָהענטסטע טעג.

געגעזן בעלוינונג.

שבת נאָכמ. אין פילהאַרמאָניע־זאַל איז מיר פערלוירען געגאַנגען א פּאָרטפעל מיט פערשידענע פּאַפּירען, דערונטער א וועקסעל אויף 50 זל. צאָהלבאַר אין קראָקאָ, זשירא מאַנדעלבוים און קאָן ווי אויך א לאָטעריע־צעטעל נ׳ 15521. דעם ערליכען פינדער בעט מען אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע געגען בעלוינונג. גלייכצייטיג ווערט ערקלערט דער וועקסעל און לאָט.־צעטעל פאַר אונגילטיג. 2018

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

פאַר א אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פערשידענעס

טרוסקאַוויעץ. ביליגער פריהלינגס־סעזאָן אַפּריל—מאַי. בעשטעלען וואוינונגען. אינפאָרמאַציעס צו פערלאַנגען נור דורך דער פערוואַלטונג פון קור־אָרט טרוסקאַוויעץ. 1637

א גרעסערע פּאַרטיע ציגעל וויל איך קויפען. Stachewski, Kościelna Nr. 3 אייגענטימער מעקלערס געווינשען. 1881

צוליב אָברייזע פערקויף איך א פונק נייע שלאָפצימער פאַר א פּירטעל פּרייז און א פּיאַנינאָ אין נייעם צושטאַנד פון דער בעסטער אויסלענד. מאַרקע. אָפערטען אונטער „געלעגענהייטליך" 2016

א שטעפּער־געוועלען (א נייער) ווערט געזוכט. זגערזשער 3, פראָנט־געוועלב. 2017

לאָקאַלען

א געוועלב צוזאַמען מיט א שטוב און קוך אויף גייערס מאַרק שוין אָבצוגעבען, אויך א ענצעל שטיבעל. — צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 286, ביים ווירט 1940

אונזערע יסודות:

נידריגע פרייזען
הויכע קוואליטעטען
העפליכע בעדינונג

האבען אונז ערווארבען

טוידענדער קונדען

מיר בעטען גלייכצייטיג
די ג. קונדשאפט געפל.
אונז צו בעזוכען, נישט
פערפליכטענד צו קוי-
פען, כדי זיך צו איבער-
צייגען איב׳ם אמת פון
אונזערע יסודות

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

אכטונג, שוסטער- און קאמאשענמאכער-צודאטען-סוחרים!
איך האב איבערגענומען דעם אליינפערקויף אויף לאדז
און האב געעפענט א געשעפט פון די בעריהמטע
גומענע אבצאסען „MARS" און „BRAGE"
וועלכע איך פערקויף צו פאבריקס-פרייזען.

M. Rubinsztajn, Łódź
1782 Nowomiejska 3, sklep Nr. 52.

די בילליגסטע קוועלע

פון ניקעל- און אייזען-בעטען
קינדער-בעטלעך
קינדער-וועגעלעך
פעלד-בעטען
מאטראצען / קאזעטקעס / טאפטשאנעס / קינדער-שליטענס
אין דער ניי-ערעפענטע פירמע

Krajowa Centrala Łóżek

לאדז, פיעטריקאווער 66, אין הויף.
די בעסטע קוואליטעט! פינקטליכע און רעיעלע אויספיהרונג!
בעמ.: דאס אנקוקען פערפליכטעט נישט צום קויפען.

Samochody
i motocykle używane
Kupno, sprzedaż, komis
zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

1602 בעקאנטמאכונג.
דאמען-שניידער מ. ברייטשטיין
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פילסודסקיעגא 69 עק גארוטאוויטש
נעמט אן בעשטעלונגען אויףמענטעל און קאסטיומען
לויט די נייעסטע מאדעלען צו צוגענגליכע פרייזען.

די עלעגאנטסטע

דאמען-טאשן

וואליזען אין פערשי-
דענע סארטען

צו די ביליגסטע פרייזען בעקומט מען נור ביי די בעקאנטע פירמע

L. Herszfinger

לאדז, פילסודסקיעגא 44
געדענקט די אדרעס! רעיעלע בעהאנדלונג!

גארדינען-פאבריק

פירמע **ק. צוקערמאן**
לאדז, פאלודניאווא 20,
טעל. 245-43
עמפפעהלט צום איצטיגען סעזאן
די נייעסטע און מאדערנסטע גארדינען,
סאפען, סטארען
פון טול און עטאמין
צו קאנקורענץ-פרייזען!
רעיעלע בעהאנדלונג!
בעזוכט מיין געשעפט און איהר וועט
זיך איבערצייגען. 1776

אכטונג!

ה"ה שניידער-מייסטער, גאלאנטעריע-סוחרים און קאנפעקציאנערען!

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג׳
קונדשאפט, אז איך האב ערעפענט א ניי
געשעפט פון זעמטליכע

שניידער-צודאטען און גאלאנטעריע
אויף באוואמיעסקא 16 פראנט
און עמפפעהל:

וויקטאריא, בעק,	וואטאלין,
ערמעל-סאטין,	גומי-בענדער,
קלאט און קארמען,	שטאפ-ביינוועל,
קראזע און זשאנעט,	אלעראַרט גארן,
פערש, לייווענט,	אלערליי קנעפ,
וואשאנקע, מושלין,	זיידענע טאשמא,
אטלאס און ראדאמע,	מאשין- און האנד-זייד
קאמגארן-סאטין,	פאדפינקעס א.ז.וו.

קאנקורענץ-פרייזען!
מיט אכטונג **ט. וויגאדבי**
לאדז, נאוואמיעסקא **16**, פראנט

שייטלען

צו ביליגע פרייזען פון 15 ביז 40 זל.
מיט פאריזער שרינדען. איך נעהם אויך אן צו
קעמען שייטלען און אנדולאציע צו 50 גר.
בעמ.: איך האב שטענדיג אויף לאגער שעהנע
פערטיגע שייטלען. **פולנאצנא 11,**
רעכטס, 1-טער איינגאנג, 1-טער שטאק. 1892

יעדער איינציגער
האט זיך אי-
בערצייגט,
אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען
וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש
סלאבאדסקי, סערשנער, שיפמאן,
שמירגעלד, שמערלאווסקי
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט
צאהן-ארצט לאזשינסקא-סטאראפאלסקא
א בעראטונג ביים אויגען-דאקטאר נאר 3 זל.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע
רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלע.
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסוו
כירורגישע אבטיילונג ד"ר מעד. מ. סאנטאר.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

גרויסער יום-טוב-פראגראם!
גרויסער קלאנג-פילם א. נ.

מאראקא

אין די הויפט-ראלען:
GARY COOPER
MARLENA DIETRICH
אויסער׳ן פראגראם: קלאנג-צוגאבען.
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

א ליכטיגען יום-טוב

קאן מען נור האבען, קויפענדיג

לאמפען

אלער ארט
צו די ביליגסטע פרייזען
צוליב׳ן הערשענדען קריזיס.

אמפער

15 פאלודניאווא 15
רעיעלע בעהאנדלונג. — רעיעלע בעהאנדלונג.
בעמערקונג: שטענדיג אויף לאגער עלעקטרישע און
ראדיא-טיילען און אויך ראדיא-קלאשען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און
אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס
פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע
קאליסעס איז גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, וויל
דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס
אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי
ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין
אין דעם פוס און דער קראנקער איז
אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען
די קישקעס ווערט ער בראנדיג און
שטערבליך. ספעציעל גוטע חאל-
באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך
גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-
האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורעטהינג בעוואוינען זיכער דעם שמערצען און געפעהר-
ליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס ליידענדע מיט חייד-נארסען און אפא-
ראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאטס-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך.
קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע
אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבע-
דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-
פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארטש, פראפ. דר. י. מאריש-
לער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערשיידענע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה׳ דיר. י. ראפא-
פארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין ווערטפאלען
פערלעכען מיר אנ׳ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטא-
פעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראהט מיר נישט קיין
שום געפאהר. כ׳מוז בעמערקען, אז זיים א סך יאהרען האב איך געליטען
אויף א נאפעל-ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפיהרטע אין וויען, בערלין,
רוים און אנדערע שטעט און מוז בעמאנען אלס דאקטאר און אלס לייריינ-
דער, אז א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ דיר. י. ראפאפארט בעזיץ
איך זיין פאבמענש פערלעגטען באנדאזש.

Doktór medycyny
M. Geller, Łódź, Kopernika 49.

דער רעיענט קאנזולטירוש ראטמאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72
האט דעם דאזיגע אמטליך בעשטעטיגט do LR678

אבאנעמענטס-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פריינטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער דיס 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . 60— . . . 4 .
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . 18— . . . 8 .
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ 6—
א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען אין דער פערלאג [illegible]
די אדמיניסטראציע איז אפען פיטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brusztowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska [illegible]